

63/
113

TNO-rapport
2520007

ISBN
90-6365-193-7

TNO Arbeid/SEO

Bemiddeling en Kwalificatie van Arbeidsgehandicapten

- Onderzoek naar de gebruiksmogelijkheden van het Vakwerkbestand van Arbeidsintegratie voor de schatting van een econometrisch duurmodel -
- Uitgevoerd door SEO i.o.v. en i.s.m. TNO Arbeid.

Datum

20 maart 2000

Auteur(s)

drs A.E.A. Wassenaar (SEO)

Prof. dr J.J.M. Theeuwes (SEO)

Ir E.L. de Vos (TNO Arbeid)

SEO Stichting voor Economisch Onderzoek der
Universiteit van Amsterdam

Roetersstraat 11
1018 WB Amsterdam

Telefoon 020 6242412
Fax 020 6258993

SEO

TNO Arbeid is een kennisintensieve dienstverlener voor
bedrijfsleven en overheid op het gebied van strategische
arbeidsvraagstukken.

Polarisavenue 151
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp

Telefoon 023 554 93 93
Fax 023 554 93 94

TNO Arbeid, Hoofddorp

TN0122616

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vernieuwvuldigd en/of openbaar gemaakt door
middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en
opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor Onderzoeks-opdrachten aan TNO, dan wel de
betreffende terzake tussen partijen gesloten overeenkomst. Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct
belanghebbenden is toegestaan.

© 2000 TNO Arbeid

Nederlandse Organisatie voor toegepast-
natuurwetenschappelijk onderzoek TNO

TNO Arbeid
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp

Bibliotheek

T 023 554 94 68
F 023 554 93 01

Datum terugzending

12 JUNI 2000

19 JULI 2000

09 AUG. 2000

06 OKT. 2000

27 NOV. 2000

01 JAN. 2001

01 JAN. 2001

20 NOV. 2001

Verzoeken de uitleentermijn niet te overschrijden.

Contactpersonen:

Prof. dr J.J.M. Theeuwes (Theeuwes@seo.fee.uva.nl)

drs A.E.A. Wassenaar (Annettew@seo.fee.uva.nl)

Ir E.L. de Vos (E.dvos@arbeid.tno.nl)

TNO ARBEID
BIBLIOTHEEK
POSTBUS 718
2130 AS HOOFDDORP
TEL. 023-5549 468

NR. 45160
plaats 63-113

Inhoud

Samenvatting	i
1. Inleiding.....	1
2. Databeschrijving.....	3
2.1 Moment en manier van instroom.....	4
2.2 Plaatsingen	6
2.3 De te verklaren variabele(n).....	7
2.4 Doorlopen pad bij Arbeidsintegratie	8
2.5 Ingezet instrument	12
2.6 Afstand tot de arbeidsmarkt	13
2.7 Arbeidsverleden.....	13
2.8 Toekomstperspectief	14
2.9 Opleidingsrichting en –niveau.....	15
2.10 Persoonlijke kenmerken en medische gegevens.....	15
2.11 Persoonlijke gegevens	17
2.12 Regio	18
2.13 Gegevens omtrent de WAO	18
2.14 Soort uitkering.....	20
3. Het model en de geobserveerde populatie.....	21
3.1 De specificatie van het duurmodel	21
3.2 De geobserveerde populatie	22
3.3 De geplaatste populatie	29
4. De resultaten	35
4.1 Moment en manier van instroom.....	35
4.2 Doorlopen pad bij Arbeidsintegratie	37
4.3 Ingezet instrument.....	40
4.4 Arbeidsverleden.....	41
4.5 Toekomstperspectief	41
4.6 Opleidingsrichting en –niveau.....	42
4.7 Persoonlijke kenmerken en medische gegevens.....	43
4.8 Persoonlijke gegevens	43
4.9 Regio	44
4.10 Gegevens omtrent de WAO	45
5. De gebruiksmogelijkheden van de data.....	47
5.1 Mogelijkheden.....	47
5.2 Beperkingen.....	49
6. Conclusie	55

Bijlage I: Nadere specificatie van data 57

Bijlage II: Een theoretische beschouwing van het duurmodel..... 63

Bijlage III: Figuren baanzoekduur ten opzichte van normobservatie 67

Bijlage IV: de uitkomsten van de modellen..... 79

Literatuur 85

Samenvatting

Ofschoon de werkloosheid in Nederland de laatste jaren opzienbarend is gedaald, blijft het aantal arbeidsgehandicapten dat een baan zoekt groot. Van het totaal aantal arbeidsgehandicapten, dat tussen de 900 duizend en 1,5 miljoen mensen ligt, zijn tussen de 300 duizend en 350 duizend mensen werkloos en op zoek naar (aangepast) werk (TNO Arbeid, 1999). Vanwege een slechte gezondheidssituatie hebben deze personen vaak problemen om werkgevers te overtuigen van hun geschiktheid om te werken. Daarbij moet een deel van hen worden omgeschoold voor ander werk. Mede door middel van activeringsinstrumenten wordt getracht deze 'verborgen werklozen' beter aan het werk te krijgen. De effectiviteit van de uit publieke gelden gefinancierde instrumenten is nochtans niet op voorhand duidelijk, hetgeen discussie uitlokt of de overheid de inzet van deze reïntegratie-instrumenten moet stimuleren of niet.

TNO Arbeid is begonnen met de ontwikkeling van een evaluatiemethode waarmee de effectiviteit van deze reïntegratie-instrumenten in de toekomst kan worden gemeten en zo mogelijk voorspeld. In dit kader is aan SEO gevraagd de mogelijkheid van econometrische modellering van de effectiviteit van reïntegratie-instrumenten nader te onderzoeken. Dit rapport bevat de resultaten van dit onderzoek. Voorts is met dit rapport beoogd een bijdrage te leveren aan bovengenoemde discussie.

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van het administratieve Vakwerkbestand van Arbeidsintegratie (AI). In dit bestand leggen de AI vestigingen in Nederland het contact met hun klanten en de informatie over hun cliënten vast. Het bestand bevat een groot aantal gegevens op individueel niveau, te weten: informatie over persoonlijke kenmerken, informatie over het contact met AI en de inzet van bemiddelings- en kwalificatieproducten, alsmede gegevens over het wel of niet vinden van een baan. Aan de hand van dit bestand is bekeken of de effectiviteit van de bemiddelings- en kwalificatie-

producten van AI gemeten kan worden. Omdat dit antwoord bevestigend luidt, is vervolgens bekeken hoe effectief deze reïntegratie-instrumenten zijn.

Voor dit onderzoek is onderscheid gemaakt in vier groepen cliënten van AI: cliënten die een bemiddelingsproduct ontvangen hebben, cliënten die een kwalificatieproduct ontvangen hebben, cliënten die beide ontvangen hebben en cliënten die geen van beide ontvingen. De tijd dat de verschillende cliënten staan ingeschreven bij AI is gemeten. Vervolgens is de baanzoekduur van deze cliënten onderling vergeleken. Daarbij wordt bekeken of de tijd die verstrijkt voordat de arbeidsgehandicapte een baan gevonden heeft, kleiner of groter wordt indien bepaalde producten zijn toegepast.

Uit dit rapport blijkt dat de data uit Vakwerk, na intensieve bewerking, geschikt zijn voor evaluatie van de ingezette reïntegratie-instrumenten door AI. De beperkingen van de data in achtnemend, kan men concluderen dat de reïntegratie-instrumenten van AI effectief zijn. Zo blijkt dat de groep cliënten die naast een bemiddelingsproduct tevens een kwalificatieproduct ontvangen heeft, een kortere baanzoekduur heeft dan de controlegroep. Dit positieve effect kan niet specifiek aan het bemiddelingsproduct of het kwalificatieproduct toe worden gerekend. Het positieve effect lijkt vooral het gevolg te zijn van de combinatie van de twee producten. Door meerdere bemiddelings- en kwalificatieproducten naast elkaar in te zetten, wordt de baanzoekduur maar matig verder verkort. Cliënten die alleen een bemiddelingsproduct of alleen een kwalificatieproduct ontvingen, hebben een significant kortere baanzoekduur in vergelijking met de controlegroep indien men er rekening mee houdt dat gebruikmaking van de producten tijd vergt. Het positieve effect van de kwalificatieproducten wordt voornamelijk veroorzaakt door het product scholing. De baanzoekduur van cliënten met alleen een bemiddelingsproduct of alleen een kwalificatieproduct wordt niet verder verkort door meerdere bemiddelingsproducten in te zetten maar wel door meerdere kwalificatieproducten in te zetten.

Behalve voor de producten is met het model ook nagegaan of andere factoren invloed hebben op de baanzoekduur. Hier uit blijkt onder meer dat de gemiddelde baanzoekduur langer is voor: lager geschoolden, degenen zonder of met een kort arbeidsverleden, vrouwen, ouderen en volledig arbeidsongeschikten.

Niettegenstaande deze resultaten zijn er problemen met de data te noemen die inherent zijn aan een administratief bestand, zoals de onvolledigheid en fouten in de data, de bewerkelijkheid ervan en het ontbreken van bepaalde gegevens. Voorzichtigheid bij de interpretatie is geboden omdat informatie over wat er op lange termijn na plaatsing met de cliënten gebeurt ontbreekt. Of het reïntegratie-instrument een langdurig effect heeft, is dus onbekend. De controlegroep die in dit model is gekozen, is niet volledig zuiver omdat de toekenning van de producten niet willekeurig is. Er kunnen redenen bestaan waarom cliënten alleen een intakegesprek gehad hebben of juist enkele producten. Er kan sprake zijn van selectiviteit waarbij vooral kansrijkewerkzoekenden producten worden toegekend. In dit geval is de effectiviteit van de reïntegratie-instrumenten mede toe te schrijven aan dit selectieproces.

Alhoewel de effectiviteit van de instrumenten gemeten kan worden, ontbreekt informatie over de kosten en baten van de instrumenten waardoor er niets gezegd kan worden over de efficiëntie van de instrumenten. Daarnaast houdt de analyse geen rekening met macro-economische aspecten, waardoor eventuele positieve en negatieve effecten op andere groepen dan de doelgroep buiten beschouwing worden gelaten.

Het Vakwerk-bestand biedt evenwel ook mogelijkheden om de reïntegratie-instrumenten nader te analyseren. Zo kunnen aanvullende analyses gemaakt worden over de vraagkant naar arbeid van arbeidsgehandicapten en over de optimale inzet van de reïntegratie-instrumenten. Daarnaast kunnen de data uit Vakwerk dienen als hulpmiddel bij de bouw van een voorspelmodel. TNO Arbeid wil, naast het evalueren van de reïntegratie-instrumenten, in de toekomst ook voorspellingen gaan uitvoeren over de inzet van reïntegratie-

instrumenten en het aantal werkloze arbeidsgehandicapten. De data en de evaluatiemethode kunnen als hulpmiddel dienen om een dergelijk voorspelmodel te ontwikkelen. Ze geven inzicht in verbanden tussen kenmerken van de arbeidsgehandicapten, de inzet van reïntegratie-instrumenten en de kans op een baan. Daarbij is het mogelijk dat na enkele evaluaties een trend in de data wordt ontdekt welke kan worden opgenomen in het voorspelmodel.

In het bijzonder is, dankzij de data uit Vakwerk, de bijdrage van deze studie boven andere studies dat er een tijdselement is meegenomen. Er wordt niet enkel naar de kans op een baan gekeken maar deze kans wordt ook vertaald naar een relatieve werkloosheidsduur voor de arbeidsgehandicapte. Hierdoor kan er bij de evaluatie van reïntegratie-instrumenten rekening mee gehouden worden dat de inzet van instrumenten zelf ook tijd kost.

Voor de volledigheid van deze analyse zal koppeling met andere bestanden en gegevens noodzakelijk zijn. Spiegelend van onze bevindingen aan het REMON bestand dat wordt beheerd door het Lisv en zo mogelijk koppeling van Vakwerk aan REMON zouden hiervoor een goed begin zijn.

1. Inleiding

De economische hoogconjunctuur heeft er toe bijgedragen dat de werkloosheid in Nederland de laatste jaren tot een bijna historisch laag niveau is gedaald. In vergelijking tot de andere landen van de Europese Unie mag de geregistreerde werkloosheid in Nederland dan laag zijn maar het aantal arbeidsgehandicapten is in verhouding zeer hoog. Dit aantal ligt tussen de 900 duizend en 1,5 miljoen mensen. Hiervan zijn naar schatting tussen de 300 en 350 duizend werkloos en op zoek naar (aangepast) werk (TNO Arbeid, 1999).

Met de invoering van de Wet REA heeft het Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid (SZW) zich in juli 1998 ten doel gesteld de kans op een baan voor arbeidsgehandicapten te vergroten. Deze Wet REA bestaat uit een aantal reïntegratie-instrumenten. In het kader van de onderzoeksprogrammering van TNO Arbeid, dat gefinancierd wordt door het ministerie van SZW, is begonnen met de ontwikkeling van een evaluatiemethode waarmee de effectiviteit van deze reïntegratie-instrumenten kan worden gemeten en zo mogelijk voorspeld. De methode zal bestaan uit een 'draaiboek' voor de evaluatie van reïntegratie-instrumenten, tezamen met een econometrisch model. Tijdens de deskundigenraadpleging van juni 1999 is afgesproken dat voor de ontwikkeling van het econometrische model eerst bekeken moet worden of er van bestaande informatiestromen gebruikgemaakt kan worden.

In dit rapport staat de ontwikkeling van het econometrische model centraal. Daarbij wordt antwoord gegeven op een tweërlei vragen, namelijk: Kan met behulp van de data uit het Vakwerk-bestand¹ een econometrisch duurmodel gemaakt worden waarmee de effectiviteit van de reïntegratie-

¹ Vakwerk is het administratieve werkbestand van Arbvo Arbeidsintegratie. In hoofdstuk 2 wordt hier uitvoerig op ingegaan.

instrumenten geëvalueerd kunnen worden? En zijn de analyses die uit dit model getrokken kunnen worden relevant? Er is gekozen voor een duurmodel omdat blijkt dat het voorkomen van langdurige uitval het beste aangrijpingspunt voor het beleid vormt (Miljoenennota 2000, blz. 38). In dit duurmodel wordt de baanzoekduur van cliënten van Arbeidsintegratie (AI)² die een bemiddelingsproduct, een kwalificatieproduct of beide producten ontvangen hebben, vergeleken met de baanzoekduur van cliënten die deze producten niet ontvangen hebben. Deze meting geschiedt op het niveau van de individuele arbeidsongeschikten. Uit dit rapport zal blijken dat de data uit het Vakwerk-bestand geschikt zijn voor de evaluatie van de reïntegratie-instrumenten van AI, ofschoon de analyses met voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden.

In het volgende hoofdstuk wordt allereerst besproken hoe het administratieve bestand eruit ziet en hoe de gegevens zijn omgezet tot bruikbare data voor het model. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het econometrische model behandeld en komt aan de orde hoe de geobserveerde populatie zich verhoudt tot de gehele populatie. In dit hoofdstuk komen tevens enkele kenmerken van de cliënten die een baan gevonden hebben aan bod. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het duurmodel besproken. In hoofdstuk 5 worden de gebruiksmogelijkheden van de data genuanceerd door de beperkingen van de data in kaart te brengen maar worden ook enkele mogelijkheden van de data besproken. De conclusies en aanbevelingen staan in hoofdstuk 6.

² Arbeidsintegratie is een onderdeel van het arbeidsbureau.

2. Databeschrijving

De data die voor dit onderzoek gebruikt worden, zijn aangeleverd door de concerneenheid Arbeidsintegratie van Arbeidsvoorziening. De data zijn afkomstig uit het administratieve werkbestand Vakwerk. Dit bestand wordt door AI vestigingen in Nederland gebruikt om het contact met hun klanten en de informatie over hun klanten in vast te leggen. Het bestand bevat een groot aantal gegevens op individueel niveau, te weten: informatie over persoonlijke kenmerken (leeftijd, geslacht, arbeidsverleden, gevolgde opleidingen, mate van arbeidsongeschiktheid, etc.), informatie over het contact met AI (moment van binnenkomst, ontvangen producten etc.) en gegevens over het wel of niet vinden van een baan.

De aangeleverde gegevens hebben betrekking op arbeidsgehandicapten die in de periode 1997 tot en met 1998 zijn aangemeld bij een AI vestiging in Nederland. Het bestand is in augustus 1999 aangeleverd. De gegevens uit het bestand lopen dan ook tot 1 augustus 1999. Doordat veel gegevens door de AI vestigingen pas achteraf worden geregistreerd, soms pas na 2 maanden, is het mogelijk dat de gegevens onvolledig zijn. Om er zeker van te zijn dat de gegevens van de cliënten compleet zijn, is het bestand op 1 mei 1999 afgekapt. Dit betekent dat eventueel bekende informatie over de cliënt na deze datum niet in het model is meegenomen.

In het zogenaamde 'moederbestand' zijn gegevens uit het administratieve werkbestand opgenomen die mogelijk een bijdrage leveren aan de verklaring van de baanzoekduur van arbeidsgehandicapten. Dit zijn de variabelen. Indien een gegeven in het administratieve bestand slecht of onvoldoende gevuld is, wordt het niet meegenomen in het moederbestand. Hieronder zal de inhoud van het administratieve bestand besproken worden en zal worden uitgelegd welke variabelen -en op welke manier deze variabelen- in het moederbestand zijn opgenomen.

2.1 Moment en manier van instroom

Elke arbeidsgehandicapte krijgt in het administratieve Vakwerk-bestand een dossiernummer toegewezen. Met behulp van dit dossiernummer is het mogelijk de gegevens van één cliënt aan elkaar te koppelen. Indien er meerdere records per dossiernummer bestaan –bijvoorbeeld doordat gegevens veranderd zijn of doordat de cliënt meerdere bezoeken aan AI heeft gebracht- is dit voor het moederbestand gereduceerd tot één record. De manier waarop is per variabele verschillend en wordt bij de behandeling van de desbetreffende variabele besproken.

In de periode 1997 tot en met 1998 hebben zich 66260 arbeidsgehandicapten aangemeld bij AI³. Dit is de bruto instroom. Van deze personen zijn er 36610 daadwerkelijk netto ingestroomd. Er zijn verschillende redenen waarom een persoon bruto instroomt maar niet netto. Zo kan op de AI vestiging onmiddellijk blijken dat de persoon onbemiddelbaar is. Ook kan de opdracht tot bemiddeling en integratie wel zijn uitgeschreven maar komt de arbeidsgehandicapte niet opdagen. Verder kan het zijn dat een persoon die zich spontaan komt melden niet nogmaals netto instroomt indien hij/ zij al eerder bij een bureau ingeschreven stond. In het model wordt gekeken naar de netto instroom van cliënten omdat van deze cliënten meer gegevens bekend zijn dan van cliënten die alleen bruto binnenstromen. Met het moment van bruto instroom is verder niets gedaan omdat dit niet bijdraagt aan de verklaring van het model. Uit het administratieve bestand blijkt dat personen meerdere malen netto kunnen instromen. Voor het model is gekozen om de laatste netto instroomdatum en bijbehorende gegevens per cliënt te selecteren en mee te nemen.

Het moment van netto inschrijving is ingedeeld in 5 cohorten, zodat arbeidsmarktverschillen in de tijd kunnen worden meegenomen. Deze cohorten

³ Dit is in het beschikbare databestand.

ten zijn opgenomen als dummyvariabelen⁴. Elke cliënt stroomt binnen volgens één van deze cohorten, te weten:

- de eerste 6 maanden van 1997;
- de laatste 6 maanden van 1997;
- de eerste 6 maanden van 1998;
- de laatste 6 maanden van 1998;
- de eerste 4 maanden van 1999.

In het Vakwerk-bestand wordt bijgehouden op welke manier de cliënt binnenkomt. Dit kan namelijk op drie verschillende manieren. Ten eerste kan de arbeidsgehandicapte zichzelf spontaan bij het bureau melden. Ten tweede kan een persoon worden aangemeld omdat tijdens de herbeoordeling van de gegevens over langdurige WAO-ers de persoon niet langer als onbemiddelbaar wordt getypeerd. Als laatste kan de persoon op de reguliere manier binnenkomen. Dit gebeurt wanneer het einde van de wachttijd van de WAO is bereikt: de persoon gaat de ziektewet uit en de WAO in. Dit gegeven is meegenomen in het moederbestand. Voor elke manier van binnenstromen, is een dummyvariabele gemaakt.

Er zijn zes verschillende groepen opdrachtgevers, namelijk de vijf uitvoeringsinstellingen (uvi's) -Cadans, GAK, GUO, SFB en USZO- en de gemeentes. De opdrachtgever is de instantie die de rekening betaalt. Ook dit gegeven wordt zorgvuldig bijgehouden in het administratieve bestand. Voor het moederbestand zijn de jonggehandicapten -die onder het GAK vallen- en de arbeidsgehandicapten aangedragen door de gemeentes, weggelaten omdat het specifieke groepen betreft die niet zonder meer vergeleken kunnen worden met de andere arbeidsgehandicapten. De overige vijf opdrachtgevers, de

⁴ Een dummyvariabele houdt in dat de variabele een waarde van 0 of 1 kan aannemen, bijvoorbeeld de cliënt behoort wel (1) of niet (0) tot het cohort van de eerste helft van 1997.

uvi's, zijn in het moederbestand als dummyvariabelen opgenomen. Hierbij zijn het GAK en de USZO samengenomen omdat in de uiteindelijk geobserveerde populatie weinig cliënten zaten die de USZO als opdrachtgever hadden en tevens een baan gevonden hadden.

2.2 Plaatsingen

Indien de cliënt uiteindelijk een baan vindt dan heet de persoon geplaatst te zijn. Dit hoeft echter niet altijd goed te gaan. Soms verliest de cliënt zijn of haar baan weer. In dat geval kan er een tweede plaatsing plaatsvinden. Het aantal plaatsingen wordt aangegeven met een volgnummer. Voor het moederbestand is alleen de eerste plaatsing geselecteerd en alleen wanneer er een datum van plaatsing bekend is, wordt de cliënt geplaatst geacht⁵. Dit laatste is nodig omdat de plaatsingsdatum bekend moet zijn om de zoekduur naar een baan te berekenen. Van de 36610 personen die netto instromen, zijn er 3945 geplaatst. Dat is 10,8%. Dit is inclusief jonggehandicapten en mensen die de gemeente als opdrachtgever hebben.

Bij plaatsing wordt in het Vakwerk-bestand aangegeven in welke sector de persoon geplaatst is, wat voor soort werk de persoon gaat uitvoeren, onder welk dienstverband hij/ zij is aangenomen, wat de naam van de functie is en hoe de persoon geplaatst is –oftewel, heeft de cliënt met of zonder tussenkomst van AI een baan gevonden. Deze gegevens zijn niet meegenomen in het model omdat ze alleen bekend zijn voor cliënten die een baan gevonden hebben. Van cliënten die (nog) geen baan gevonden hebben is onbekend waar zij in de toekomst gaat werken of onder welk dienstverband. Wanneer men deze gegevens wel in het model zou opnemen, moeten deze (nog) niet geplaatste cliënten buiten beschouwing gelaten worden. Hierdoor wordt de geobserveerde populatie aanzienlijk verkleind en gaat informatie verloren.

⁵ Door de eerste plaatsingsdatum te selecteren, wordt gemeten hoe effectief het product op de korte termijn is. Het kan ook interessant zijn om de laatste plaatsingsdatum te nemen. Cliënten worden namelijk door AI gestimuleerd om uitzendwerk aan te pakken zodat hun kans op de arbeidsmarkt vergroot wordt. In deze zin kan de plaatsing als een product beschouwd worden en wordt langdurige uitstroom gemeten.

De gegevens kunnen desalniettemin zeer waardevol zijn voor het analyseren van de plaatsingen: in welke sector worden de meeste arbeidsgehandicapten aangenomen? Heeft de persoon uiteindelijk zelf een baan gevonden of dankzij AI? Etc. (zie paragraaf 3.3). Dit laatste zegt overigens niet per definitie dat de aangeleverde producten door AI geen invloed hebben gehad op de plaatsing. De cliënt kan door het ontvangen product toch aantrekkelijker zijn geworden voor een werkgever –bijvoorbeeld door scholing- en daardoor zelf makkelijker een baan vinden.

2.3 De te verklaren variabele(n)

In het econometrische model willen we de baanzoekduur verklaren. De baanzoekduur is de periode, uitgerekend in dagen, dat de cliënt bezig is met het zoeken van een baan. De zoekduur kan uit bovenstaande gegevens gehaald worden en wordt op drie verschillende manieren berekend, afhankelijk van de situatie waarin de cliënt zich bevindt:

1. Indien de cliënt geplaatst is, is de zoekduur de periode tussen het moment dat de cliënt netto bij AI binnenkomt en het moment dat de eerste plaatsing van de cliënt plaatsvindt.
2. Indien de cliënt niet geplaatst is maar indien het laatste product aangeboden door AI wel is afgerond, is de zoekduur de periode tussen het moment dat de cliënt netto bij AI binnenkomt en het moment dat het laatst ontvangen product is afgerond plus twee maanden. Dit wordt gedaan omdat twee maanden na de afsluiting van een product het administratieve record wordt afgesloten. De cliënt wordt niet langer geobserveerd⁶. Indien het laatst ontvangen product na 1 maart 1999 is ontvan-

⁶Deze groep wordt niet als uitval beschouwd (uitval wil zeggen dat men niet weet of de cliënt een baan gevonden heeft of niet) maar wordt beschouwd als nog niet een baan gevonden te hebben. Een nieuwe werkgever zal de uvi informeren over bepaalde zaken. Bijvoorbeeld om de werkplek te voorzien van bepaalde gemakken maar bovenal om het risico af te dekken dat de persoon weer ziek wordt en dat de werkgever voor deze kosten moet opdraaien. Deze informatie kan via AI lopen waardoor het AI bekend wordt of de cliënt een baan gevonden heeft of niet. Indien deze groep als uitval beschouwd zou worden, voldoet het duurmodel niet en moet

gen, worden er geen twee maanden bij zoekduur opgeteld omdat het bestand technisch nog niet is afgesloten.

3. Indien de cliënt niet geplaatst is en indien het laatste product aangeboden door AI nog niet is afgerond, is de zoekduur de periode tussen het moment dat de cliënt netto bij AI binnenkomt en het afkapmoment van het bestand. Deze afkapdatum is op 1 mei 1999 vastgesteld.

Wanneer de cliënt geplaatst is, wordt de zoekduur voltooid genoemd. Dit correspondeert met cliënten die onder 1 vallen. Indien de cliënt niet geplaatst is, wordt de zoekduur onvoltooid genoemd. Dit correspondeert met cliënten die onder 2 en 3 vallen. In het model wordt dit aangegeven met een dummyvariabele. Hierdoor is het mogelijk om, naast de zoekduur, de kans op een baan te verklaren⁷.

2.4 Doorlopen pad bij Arbeidsintegratie

Nadat de arbeidsgehandicapte is binnengestroomd, doorloopt hij/ zij een bepaald pad waarbinnen wel of geen gebruik gemaakt wordt van 'producten' van AI. Met behulp van een afsluitcode wordt in het Vakwerk-bestand aangegeven op welke manier het programma is afgerond. Deze afsluitcodes zijn als dummyvariabelen meegenomen. Indien de afsluitcode aangeeft dat het product geheel niet opgestart is, wordt het product niet meegenomen.

In het Vakwerk-bestand wordt met een productcode aangegeven welk soort product de cliënt ontvangen heeft. Er bestaan op dit moment circa 87 producten, uiteenlopend van administratieve handelingen tot scholingsproducten. Voor het moederbestand zijn deze producten geclusterd in vier categorieën producten (zie bijlage I). Een cliënt kan meerdere producten op hetzelfde of op verschillende tijdstippen ontvangen. Voor elk ontvangen product wordt een nieuw record aangemaakt. Om het aantal records in het

gebruikgemaakt worden van een ingewikkelder model zoals een competing risk model.

⁷ In de econometrie wordt dit een probit-schatting genoemd. Een dergelijk model wordt in dit rapport verder niet besproken.

moederbestand te reduceren tot één record is de cliënt, aan de hand van een dummyvariabele, ingedeeld in een van de volgende groepen⁸:

- Groep 1: de cliënt heeft alleen een intakegesprek gehad. In het administratieve bestand is dit niet altijd direct terug te vinden maar omdat elke cliënt een intake hoort te krijgen, is er vanuit gegaan dat iedereen een intake heeft gekregen. Indien de cliënt niet in één van de volgende groepen valt dan hoort hij/ zij thuis in groep 1. In het model is niet meegenomen of iemand meerdere intakegesprekken gehad heeft omdat dit niet bijdraagt aan de verklaring van het model.
- Groep 2: de cliënt heeft een intakegesprek en één of meerdere bemiddelingsproducten ontvangen.
- Groep 3: de cliënt heeft een intakegesprek en één of meerdere kwalificatieproducten ontvangen.
- Groep 4: de cliënt heeft een intakegesprek gehad, één of meerdere kwalificatieproducten en tevens één of meerdere bemiddelingsproducten. Dit zijn cliënten die zowel een product uit groep 2 als uit groep 3 gehad hebben of cliënten die een specifiek bemiddelings- en kwalificatieproduct gehad hebben.

Indien een persoon in groep 4 valt, is het interessant om te weten of een eventueel positief effect voornamelijk door het bemiddelingsproduct, door het kwalificatieproduct, of door een specifiek bemiddelings- en kwalificatieproduct is veroorzaakt. Om dit te kunnen analyseren is groep 4 met behulp van dummyvariabelen uitgesplitst naar deze drie categorieën.

In het administratieve bestand wordt ook bijgehouden wanneer het product gestart is en wanneer het geëindigd is. Indien de einddatum van een aangeboden product niet is ingevuld, betekent dit dat de cliënt op het afkapmo-

⁸ Deze groepsindeling is in navolging van een nulmeting die IOO heeft verricht. Zie Kok e.a. (1998).

ment nog met het product bezig was. Dit wordt in het moederbestand met een dummyvariabele aangegeven.

Met behulp van deze start- en einddata is voor het moederbestand een intensiteitmaatstaf voor de productgroepen berekend. Deze intensiteitmaatstaf geeft aan hoe lang de producten in totaal geduurd hebben. Dit is niet de exacte duur⁹. Zo heeft de intensiteitmaatstaf van een cliënt die in één jaar 2 kwalificatieproducten ontvangt welke beide precies een jaar duren een waarde van 730¹⁰. Indien de einddatum niet aanwezig is –de cliënt was op het afkapmoment nog bezig met het product-, is de afkapdatum als einddatum gekozen. Vervolgens zijn deze intensiteiten omgezet in dummyvariabelen. Met behulp van de mediaan wordt aangegeven of een cliënt een intensieve bemiddeling (>338 dagen), een intensieve kwalificatie (>298 dagen), of een intensieve bemiddeling & kwalificatie (>621 dagen) heeft gehad. Bij het product bemiddeling en kwalificatie wordt een verder onderscheid gemaakt naar de intensiteit van het soort product. Dat wil zeggen dat indien iemand in groep 4 valt, naast de totale intensiteit van de productgroep ook de intensiteit van de specifieke producten bekeken is (bemiddeling >365 dagen; kwalificatie >260 dagen, bemiddeling en kwalificatie >476 dagen).

Een geheel andere indeling kan worden gemaakt door elke groep op te delen naar het aantal ontvangen producten. Dit wordt gedaan met een dummyvariabele¹¹. Hierbij is eerst onderscheid gemaakt tussen cliënten die één, twee, of drie of meer producten uit een bepaalde groep ontvangen hebben.

⁹ In het administratieve bestand wordt voor elke nieuw product een nieuw record aangemaakt. Door deze structuur is het in het statistische programma zeer lastig periodes te onderscheiden waarin producten elkaar overlappen. De exacte duur zou benaderd kunnen worden door de periode te berekenen tussen de begindatum van het eerst ontvangen product en de einddatum van het laatst ontvangen product. In deze duur worden ook periodes meegenomen waarin de cliënt producten ontvangen heeft die niet specifiek tot de groep behoren maar onder de controleproducten vallen, en periodes waarin de cliënt überhaupt geen producten ontvangen heeft. Deze duur zou de baanzoekduur benaderen en een endogene variabele zijn: naarmate de duur van de producten langer is, wordt de baanzoekduur langer. Om dit probleem te omzeilen is gekozen om de intensiteitmaatstaf op te nemen.

¹⁰ $2 * 365 \text{ dagen} = 730 \text{ dagen}$.

¹¹ Er is een dummyvariabele –en niet een numerieke variabele– opgenomen omdat een lineair verband tussen het aantal producten en de zoekduur niet hoeft te bestaan.

Deze indeling bleek te specifiek te zijn voor het model. Er zijn te weinig cliënten die 3 of meer producten uit groep 2 of groep 3 ontvangen hebben en te weinig cliënten die één product uit groep 4 ontvangen hebben¹². Daarom is de cliënt vervolgens met behulp van een dummyvariabele in één van onderstaande groepen ingedeeld¹³:

- de cliënt heeft één keer een bemiddelingsproduct ontvangen;
- de cliënt heeft twee of meer dan twee keer een bemiddelingsproduct ontvangen;
- de cliënt heeft één keer een kwalificatieproduct ontvangen;
- de cliënt heeft twee of meer dan twee keer een kwalificatieproduct ontvangen;
- de cliënt valt in groep 4 en heeft twee producten ontvangen;
- de cliënt valt in groep 4 en heeft drie of meer dan drie producten ontvangen.

Groep 4 is verder uitgesplitst naar het aantal producten dat de cliënt ontvangen heeft uit groep 2 en uit groep 3. Dit is met behulp van een dummyvariabele in het moederbestand opgenomen. Daarbij is wederom eerst onderscheid gemaakt tussen het één keer, twee keer of drie of meer keer ontvangen van een product uit groep 2 of groep 3. Deze indeling bleek ook hier te specifiek te zijn en daarom zijn deze laatste twee categorieën geclusterd. Er is onderscheid gemaakt tussen cliënten die één product, of twee of meer producten uit groep 2 of groep 3 ontvangen hebben.

Het product 'scholing' valt onder de kwalificatieproducten. Aangezien dit een zeer specifiek product betreft, is het interessant om dit product apart op

¹² Cliënten die in groep 4 vallen en maar één product ontvangen hebben, moeten een specifiek bemiddelings- en kwalificatieproduct hebben gehad.

¹³ wanneer de cliënt alleen een intakegesprek gehad heeft, is de waarde van de dummy in alle onderstaande gevallen nul.

te nemen. Met behulp van een dummyvariabele wordt in het moederbestand aangegeven of de cliënt een scholingsproduct ontvangen heeft of niet. Tevens wordt dit product uitgesplitst naar het aantal keren dat een cliënt een scholingsproduct ontvangen heeft. Hierbij zijn twee categorieën ontstaan:

- De cliënt heeft één keer het product scholing ontvangen;
- De cliënt heeft twee of meer keer het product scholing ontvangen;

Voor het scholingsproduct is ook een intensiteitmaatstaf berekend. Met behulp van een dummyvariabele wordt aangegeven of de scholing die een cliënt gehad heeft in totaal intensief geweest is. De scholing wordt intensief genoemd indien de totale scholingsduur groter is dan de mediaan, welke op 305 dagen ligt.

2.5 Ingezet instrument

Een arbeidsgehandicapte kan ook gebruikmaken van een zogenaamd 'instrument' van AI. Het soort instrument is zeer uiteenlopend en kan bijvoorbeeld een medisch advies zijn maar ook een vacature verwijzing of jobcoaching. Het soort instrument is niet meegenomen in het model maar met behulp van een dummyvariabele wordt aangegeven of de persoon een instrument ontvangen heeft of niet. De duur van het ingezette instrument is ook meegenomen. Indien de persoon meerdere instrumenten ontvangen heeft is de duur van het laatst ingezette instrument meegenomen. Op deze manier wordt enkel naar het effect van het laatst ingezette instrument gekeken¹⁴. Met een dummyvariabele wordt aangegeven of de duur van het ingezette instrument lang of kort is. Hierbij is de duur lang indien het instrument langer dan 51 dagen geduurd heeft.

¹⁴ Er is hier niet naar de intensiteit van de instrumenten gekeken.

2.6 Afstand tot de arbeidsmarkt

Met behulp van fases wordt door Arbvo Arbeidsintegratie aangegeven hoe ver de arbeidsgehandicapte van de arbeidsmarkt af staat. De afstand tot de arbeidsmarkt is vooralsnog in dertien groepen verdeeld. De fases lopen van 1 tot en met 4 en hebben een subverdeling van a tot en met c, waarbij fase 1 aangeeft dat de cliënt zeer goed bemiddelbaar is en fase 4 aangeeft dat de persoon zeer moeilijk bemiddelbaar is. Een laatste groep omvat cliënten waarvan de fase onbekend is maar waarbij dit wel specifiek is ingevuld. De grootste groep arbeidsgehandicapten die bij AI worden aangemeld, vallen binnen de fases 2 en 3. In het Vakwerk-bestand zijn de fases onvolledig ingevuld omdat deze informatie pas sinds 1 januari 1998 door AI verplicht moet worden ingevuld¹⁵. Van 6299 arbeidsgehandicapten is de afstand tot de arbeidsmarkt bekend. Er is besloten de fases wel in het moederbestand op te nemen omdat het een waardevol gegeven betreft. Op deze manier kan een aparte analyse worden uitgevoerd waarin de afstand tot de arbeidsmarkt wordt meegenomen. De fases zijn geclusterd tot 4 groepen, oftewel de subverdeling naar a, b, c is achterwege gelaten. De vier fases zijn als dummy's in het moederbestand opgenomen.

2.7 Arbeidsverleden.

In het administratieve bestand wordt het arbeidsverleden van de cliënt beschreven per periode van werkervaring. Bij elke werkervaring wordt de beroepsnaam, de begindatum van de arbeidservaring, de einddatum van de arbeidservaring en het functieniveau van de arbeidservaring gegeven. Tevens wordt met 'ja' aangegeven wanneer dit functieniveau het hoogst dan wel het laagst behaalde niveau is gedurende het arbeidsverleden.

De beroepsnaam is niet in het moederbestand meegenomen want dit gegeven is niet gecodeerd en te wisselend zodat codering ook niet mogelijk is.

¹⁵ De fases zijn voor de econometrische analyse onvolledig ingevuld maar waren hier oorspronkelijk dan ook niet voor bedoeld.

Het hoogst behaalde functieniveau is meegenomen door het hoogst bereikte functieniveau per arbeidsgehandicapte te selecteren. De indeling van het functieniveau is volgens de CBS-indeling en omvat 7 niveaus. Daarbij geeft niveau 1 het laagste niveau weer en 7 het hoogste. Voor het model zijn deze niveaus omgezet in 7 dummyvariabelen. Naast deze indeling is ook een indeling gemaakt naar een laag en een hoog functieniveau. Hierbij zijn de eerste 3 niveaus geclusterd tot een laag functieniveau en de laatste 4 niveaus tot een hoog functieniveau.

In het administratieve bestand wordt voor elke werkervaring een nieuw record aangemaakt. Voor het model is de periode berekend tussen de begindatum van de eerste arbeidservaring en einddatum van de laatste arbeidservaring. Dit is de arbeidsmarktervaring. Gedurende deze periode kan de cliënt werkloos zijn geweest. Er is gekozen om de arbeidsmarktervaring uit te rekenen in plaats van de totale werkervaring omdat veel werkervaringen in dezelfde periode worden opgedaan. Daardoor ontstaan er grote vertekeningen in de totale werkervaring¹⁶. Stel bijvoorbeeld dat een cliënt in de periode 1960-1980 vier verschillende werkervaringen en in de periode 1985-1990 één werkervaring heeft opgedaan. Door deze vijf werkervaringen bij elkaar op te tellen, wordt de totale werkervaring van de cliënt 85 jaar. Dit is niet logisch. Door de arbeidsmarktervaring uit te rekenen, kan men zeggen dat de persoon 30 jaar (1960-1990) op de arbeidsmarkt aanwezig is geweest.

2.8 Toekomstperspectief

In het administratieve bestand wordt door AI een indicatie gegeven voor een toekomstig functieniveau. Met behulp van een volgnummer wordt bijgehouden of het toekomstig functieniveau verandert in de tijd. Voor het moederbestand is -met gebruikmaking van dit volgnummer- het laatst ingevulde toekomstige functieniveau geselecteerd. De indeling is, wederom volgens de CBS-indeling, in 7 niveaus. De functieniveaus zijn omgezet in

¹⁶ Het is niet mogelijk of zeer omslachtig om overlappende werkperiodes met behulp van het statistische programma te identificeren.

dummyvariabelen om aan te geven of de cliënt wel of niet een bepaald toekomstperspectief heeft. Naast deze indeling is ook een indeling gemaakt naar een laag en een hoog toekomstperspectief. Hierbij zijn de eerste 3 niveaus geclusterd tot een laag functieniveau en de laatste 4 niveaus tot een hoog functieniveau.

2.9 Opleidingsrichting en –niveau

De opleidingsrichtingen en het niveau van gevolgde opleidingen zijn bekend. Voor elk individu is de opleiding meegenomen met het hoogste niveau. Voor het model zijn de circa 500 opleidingsrichtingen gereduceerd tot 8 richtingen, te weten: algemeen, agrarisch, technisch, diensten, gezondheidszorg, commercieel, administratief en kunst & cultuur.

Verder wordt in het Vakwerk-bestand het niveau van de opleiding bijgehouden. Er zijn 7 verschillende niveaus en één niveau dat aangeeft dat het opleidingsniveau van de cliënt onbekend is. In bijlage I is de indeling van deze niveaus gegeven. In het moedermodel is alleen het hoogst genoten opleidingsniveau van de cliënt meegenomen. De niveaus zijn meegenomen als dummyvariabelen. Hierbij zijn de laatste twee niveaus (niveau 6 en 7) samengenomen omdat het aantal WAO-ers met opleidingsniveau 7 zeer weinig is.

In het administratieve bestand wordt ook aangegeven of iemand momenteel in opleiding is of niet. Dit gegeven is niet opgenomen in het moederbestand omdat de velden zeer slecht en onduidelijk ingevuld zijn.

2.10 Persoonlijke kenmerken en medische gegevens

In het administratieve bestand zijn veel velden betreffende persoonlijke kenmerken en medische gegevens slecht gevuld. Deze gegevens geven informatie over de mate van beperkingen en over de kans op de arbeidsmarkt. Zo ver mogelijk zijn de gegevens opgenomen in het moederbestand.

Voor sommige personen zijn één of twee persoonlijke kenmerken ingevuld, bijvoorbeeld of iemand organisatorisch of humoristisch is. Dit gegeven is niet in het moederbestand opgenomen omdat het persoonlijke kenmerk zowel een positief aspect als een negatief aspect van de cliënt kan weergeven. Daarbij zijn de velden van deze kenmerken slecht gevuld.

Verder is bekend of iemand op zoek is naar een binnenbaan, een buitenbaan of naar beide. Deze informatie is in het moederbestand opgenomen. Hierbij zijn drie dummyvariabelen ontstaan.

Tevens wordt in het Vakwerk-bestand genoteerd of de cliënt een fulltime baan, een parttime baan, of een baan met een overig dienstverband zoekt¹⁷. Voor het moederbestand zijn deze laatste twee dienstverbanden geclusterd. Aldus is in het moederbestand is opgenomen of de cliënt een fulltime of een baan met een ander dienstverband dan fulltime zoekt. Dit gegeven is meegenomen door middel van een dummyvariabele.

Verschillende informatie wordt gegeven over de fysieke mobiliteit van de arbeidsgehandicapte, betreffende: zitten, staan, lopen en de algemene mobiliteit. Dit laatste gegeven is een combinatie van de eerste drie gegevens. Met betrekking tot de eerste drie gegevens kunnen er elf verschillende niveaus worden ingevuld. Met betrekking tot de algemene mobiliteit zijn dit er acht. In bijlage I zijn de betekenissen van de niveaus terug te vinden. In het moederbestand zijn vooralsnog alle vier de gegevens opgenomen. Voor elk niveau is een dummy aangemaakt zodat er 41 variabelen zijn ontstaan. Vervolgens zijn de verschillende niveaus logisch geclusterd tot 4 niveaus omdat sommige niveaus geen of weinig waarnemingen bevatten. Deze clustering is afhankelijk van de vulling en per gegeven verschillend.

Gegevens over hoeveel de cliënt maximaal kan tillen, worden ook in het Vakwerk-bestand bijgehouden. Deze gegevens zijn meegenomen in het moederbestand. Hierbij worden de 6 niveaus gebruikt die in het administra-

¹⁷ Onder een overig dienstverband vallen o.a. een zelfstandige vestiging, een WSW-dienstverband, of een WIW-dienstverband.

tieve bestand gehanteerd worden. Daarnaast is ook meegenomen of expliciet is ingevuld dat dit niveau onbekend is. In bijlage I zijn deze niveaus terug te vinden. Naast deze indeling zijn de niveaus voor het model verder geclusterd tot 3 niveaus.

In het administratieve bestand worden specifieke gegevens omtrent de beperkingen vermeld onder de kop WHO-code. Alhoewel het om waardevolle informatie gaat, kan de WHO-code niet meegenomen worden in het model. De code is niet of slecht ingevuld.

2.11 Persoonlijke gegevens

In het Vakwerk-bestand wordt bijgehouden of de cliënt extern via de WAGW binnenstroomt. Indien dit antwoord bevestigend luidt, heeft de arbeidsgehandicapte geen binding met één van de vijf uvi's. Vanaf 1 juli 1998 vallen deze personen onder de gemeenten. 'Externe instroom WAGW' betreft dus een oud gegeven en heeft betrekking op een specifieke deelpopulatie die niet wordt meegenomen in het model. Dit gegeven is uit het moederbestand gelaten.

Eveneens wordt in het administratieve bestand een jonggehandicaptencode weergegeven. Zoals hierboven reeds vermeld is, worden ook jonggehandicapten niet in de analyse meegenomen. Dit gegeven wordt uit het moederbestand gelaten.

Informatie over de burgerlijke staat en het land van herkomst van de arbeidsgehandicapte zijn buiten beschouwing gelaten omdat deze velden slecht of niet zijn ingevuld.

Het geslacht van de cliënten is in het administratieve bestand wel goed bijgehouden en is opgenomen in het moederbestand. De dummyvariabele die is ontstaan, heeft waarde 1 voor een man en waarde 0 voor een vrouw.

De nationaliteit van de arbeidsgehandicapten is slecht ingevuld maar omdat het belangrijke informatie met zich mee kan brengen, is er voor gekozen om

-indien ingevuld- aan te geven of de gehandicapte Nederlands dan wel buitenlands is. Daarbij is de specifieke nationaliteit van de buitenlander buiten beschouwing gelaten.

In het administratieve bestand wordt de geboortedatum vrijwel altijd ingevuld. Met behulp van de afkapdatum is de leeftijd van de cliënten meegenomen. De leeftijd is uitgedrukt in jaren. Hierbij zijn alleen de leeftijden tussen de 16-65 jaar meegenomen, ervan uitgaande dat de ingevulde geboortedatum anders niet juist is ingevuld.

2.12 Regio

In het administratieve bestand worden de postcodes van de cliënten zorgvuldig meegenomen. Dit is belangrijke informatie voor het model omdat met behulp van deze postcodes iets gezegd kan worden over regionale verschillen op de arbeidsmarkt. De postcodes zijn allereerst gecategoriseerd in 40 Corop-gebieden. Dit is een indeling volgens het CBS waarbij Nederland wordt onderverdeeld in 40 grote steden met bijbehorende omliggende gebieden. Naast deze indeling zijn de postcodes vervolgens verder gecategoriseerd tot de twaalf provincies. In bijlage I is de indeling in Corop-gebieden en provincies nader gespecificeerd.

2.13 Gegevens omtrent de WAO

Het maatman loon wordt in het administratieve bestand meegenomen en geeft een indicatie over wat iemand zou kunnen verdienen indien hij/ zij gezond zou zijn geweest. Deze gegevens zijn echter niet in het model meegenomen omdat ze ongecodeerd zijn en daarbij verschillend gemeten, namelijk in maand- en daglonen waarbij het onduidelijk is op hoeveel uur dit gebaseerd is.

Verder wordt in het Vakwerk-bestand het percentage arbeidsongeschiktheid bijgehouden. Dit geeft informatie over het verlies aan verdien capaciteit van de arbeidsgehandicapte. Op basis van dit percentage wordt de hoogte van

de WAO-uitkering vastgesteld. Dit percentage is niet een vast gegeven en kan in de beschouwde periode veranderen al naar gelang de mate van arbeidsongeschiktheid verandert. In het moederbestand is het percentage opgenomen dat gold op het moment dat de data werden aangeleverd. In het administratieve bestand bestaan negen verschillende categorieën van percentages. Voor het moederbestand is dit teruggebracht naar drie categorieën, namelijk¹⁸:

- cliënten met een arbeidsongeschiktheidspercentage van kleiner dan 15%;
- cliënten met een arbeidsongeschiktheidspercentage van groter of gelijk aan 15% en kleiner of gelijk aan 80%;
- cliënten met een arbeidsongeschiktheidspercentage van groter dan 80%;

De bij het percentage arbeidsongeschiktheid behorende ingangsdatum wordt niet meegenomen omdat de datum slechts voor 9353 records is ingevuld en weinig informatief is.

In het Vakwerk-bestand wordt bijgehouden wanneer de eerste ziektedag van de arbeidsgehandicapte heeft plaatsgevonden en op welke datum de arbeidsgehandicapte de ziektewet uitgaat en de WAO start –dit wordt ‘einde wachttijd’ genoemd. Beide gegevens zijn niet volledig ingevuld. Aangezien de periode tussen de eerste ziektedag en ‘einde wachttijd’ officieel een jaar is, zijn deze gegevens voor het model samengevoegd door van de laatste datum een jaar af te trekken. Hierdoor wordt de eerste ziektedag voor 10864 cliënten bekend. Met behulp van de datum van de eerste ziektedag en de afkapdatum is vervolgens de duur van het ziekteverzuim uitgerekend in dagen en opgenomen in het moederbestand.

¹⁸ Hierbij is de categorie die aangeeft dat het arbeidsongeschiktheidspercentage onbekend is buiten beschouwing gelaten.

2.14 Soort uitkering

Het soort uitkering dat de arbeidsgehandicapte ontvangt, wordt in het Vakwerk-bestand bijgehouden maar is niet meegenomen in het model. Personen kunnen namelijk meerdere uitkeringen tegelijk ontvangen. Doordat er dertien verschillende soorten uitkeringen bestaan, kunnen er vele verschillende combinatie van uitkeringen ontstaan.

3. Het model en de geobserveerde populatie

3.1 De specificatie van het duurmodel

Met behulp van de gegevens uit het moederbestand wordt in een duurmodel bekeken of bepaalde producten ertoe bijdragen dat de baanzoekduur naar een baan vergroot of verkleind wordt. Er wordt bekeken of de tijd die verstrijkt voordat de cliënt een baan gevonden heeft, kleiner of groter wordt indien bepaalde producten zijn toegepast.

In dit model is de baanzoekduur de te verklaren variabele. Er zijn twee soorten zoekduren: de voltooide zoekduur van cliënten die een baan gevonden hebben en de onvoltooide zoekduur van cliënten die (nog) geen baan gevonden hebben (zie databeschrijving)¹⁹. Van deze laatste cliënten is alleen bekend dat de zoekduur naar een baan minstens zo lang heeft geduurd. De cliënt kan ergens in de toekomst nog een baan vinden. We veronderstellen dat de voltooide en onvoltooide zoekduren uit dezelfde exponentiële verdeling komen²⁰.

De geobserveerde groep arbeidsgehandicapten is een heterogene groep. De individuele baanzoekduur wordt beïnvloed door individuele kenmerken. Deze kenmerken kunnen zowel aanbod- als vraageffecten zijn. Bij aanbodeffecten valt te denken aan persoonlijke kenmerken van de cliënt, zoals de leeftijd, het geslacht, de nationaliteit, het opleidingsniveau e.d. Bij vraageffecten kan men denken aan arbeidsmarktverschillen op regionaal of sectoraal niveau of aan conjuncturele arbeidsmarktverschillen. Het individuele kenmerk waarin we in dit onderzoek voornamelijk geïnteresseerd zijn, is de inzet van een reïntegratie-instrument. De cliënten die niet gebruikmaken van een product dienen als controlegroep. De zoekduur van cliënten die een

¹⁹ De zoekduur van cliënten die (nog) geen baan gevonden hebben, is berekend op 2 manieren en afhankelijk van de situatie waar de cliënt zich in bevindt (zie databeschrijving).

²⁰ Dit betekent dat de kans om uit te stromen op elk moment in de tijd hetzelfde is, oftewel de kans om uit te stromen is onafhankelijk van de baanzoekduur tot nu toe (zie ook bijlage II).

bepaald product ontvangen hebben, wordt vergeleken met de zoekduur van cliënten die geen product hebben ontvangen.

Bij de modelspecificatie is geanalyseerd of de in hoofdstuk 2 genoemde individuele kenmerken/ variabelen de baanzoekduur van een cliënt verklaren. Indien de variabele een significante invloed heeft op de zoekduur en deze invloed logisch verklaarbaar is, is de variabele in de uiteindelijke specificatie van het duurmodel opgenomen. Of een variabele een significante invloed heeft, wordt met behulp van de t-toets gemeten²¹. Sommige variabelen zijn onderling gecorreleerd en geven gedeeltelijk dezelfde informatie weer. In dit geval is het niet zinvol beide variabelen in het duurmodel op te nemen. De variabele met de meest logische of significante invloed op de baanzoekduur is dan opgenomen. Een variabele die in eerste instantie een significante invloed lijkt te hebben op de verklaring van het model kan dus in een uitgebreider model niet meer relevant blijken te zijn. In bijlage II wordt een nadere theoretische beschouwing gegeven van het duurmodel.

3.2 De geobserveerde populatie

Het selectie criterium van de populatie waarover we het duurmodel schatten, is het moment van instroom. Alleen cliënten die tussen 1 januari 1997 en 1 juli 1998 zijn ingestroomd worden meegenomen. Voor deze geselecteerde groep geldt dat hun uitgangspositie vergelijkbaar is en dat de periode waarover we ze observeren (1 januari 1997 tot 1 mei 1999) voldoende lang is om de zoekduren in kaart te brengen. Ze stromen in onder min of meer dezelfde arbeidsmarktcondities en wettelijke regelingen. We zullen overigens in het schattingsmodel toch nog onderscheid maken tussen verschillende momenten van instroom. De lange observatieperiode maakt het mogelijk om zoveel mogelijk met succes afgeronde zoekduren te observeren.

²¹ Indien men een significantieniveau van 5% hanteert en de t-toets valt hierbinnen dan kan men met 95% betrouwbaarheid zeggen dat de parameter binnen +/- twee keer de standaardafwijking van de geschatte parameter valt. In dit model wordt onderscheid gemaakt tussen variabelen die een significante invloed hebben bij een significantieniveau van 10%, 5% en 1%. Dit wordt met behulp van respectievelijk *, ** en *** aangegeven.

Het duurmodel is geschat op basis van een groep van 8621 cliënten. Hiervan hebben er 1045 een baan gevonden. Dit is 12,1 %. Van 4185 cliënten die in deze periode bij AI zijn binnengekomen, zijn de gegevens incompleet²². Deze cliënten zijn niet opgenomen in het model.

Van de geobserveerde cliënten behoort 38,0% tot groep 2. Oftewel 38,0% van deze populatie heeft één of meer bemiddelingsproducten ontvangen. Van de cliënten behoort 19,1% tot groep 3 en heeft dus één of meerdere kwalificatieproducten ontvangen. Tot groep 4 behoort 31,0% van de cliënten. Zij hebben één of meerdere bemiddelingsproducten en tevens één of meerdere kwalificatieproducten ontvangen. De rest van de cliënten, 11,9%, behoort niet tot de bovenstaande groepen en dient als controlegroep.

Een cliënt uit deze geobserveerde populatie is gemiddeld 40,5 jaar oud. De jongste cliënten hebben de leeftijd van 19 jaar en de oudsten de leeftijd van 65 jaar. De geobserveerde populatie bestaat voor 58,0% uit mannen en 42,0% uit vrouwen. De gemiddelde arbeidsmarktervaring van een cliënt uit deze populatie is 11,3 jaar. Van deze populatie komt 6,0% uit de provincie Groningen; 6,3% uit de provincie Friesland; 6,3% uit de provincie Drenthe; 7,8% uit de provincie Overijssel; 2,5% uit de provincie Flevoland; 10,4% uit de provincie Gelderland; 1,9% uit de provincie Utrecht; 12,7% uit provincie Noord-Holland; 16,2% uit de provincie Zuid-Holland; 3,5% uit de provincie Zeeland; 15,5% uit de provincie Brabant en 10,9% uit de provincie Limburg. Verder is 15,5 % van de geobserveerde populatie in de eerste helft van 1997, 39,0% in tweede helft van 1997 en 45,5% in de eerste helft van 1998 bij AI binnengekomen. Van deze populatie heeft 17,6% van de cliënten de Cadans als opdrachtgever; 72,5% het GAK; 3,2% het GUO; 6,6% de SFB; en minder dan 0,1% het USZO²³. Van de cliënten krijgt 44,7% geen WAO-uitkering²⁴; is

²² Dit aantal is gebaseerd op de variabelen die in het uiteindelijke model zijn opgenomen. Indien men variabelen zou weglaten of andere variabelen zou opnemen, kan het aantal cliënten waarvan de gegevens incompleet zijn veranderen.

²³ Dit percentage is relatief hoog voor het GAK omdat in 1997 het GAK hun opdrachten nog verplicht onderbrachten bij AI. De andere uvi's hadden en hebben de keus

38,2% gedeeltelijk arbeidsongeschikt²⁵; en is 16,9% volledig arbeidsongeschikt²⁶. Van de geobserveerde populatie heeft 2,8% alleen enkele jaren basisschool gedaan. Daarnaast heeft 15,1% van deze populatie de volledige basisschool gedaan en tevens enkele jaren voortgezet onderwijs gevolgd maar heeft daar geen diploma behaald. Het merendeel van de geobserveerde populatie, namelijk 47,5%, heeft een LBO of MAVO diploma behaald dan wel enkele jaren HAVO, VWO of primair leerlingwezen gedaan. 20,9% van de geobserveerde populatie heeft naast een LBO of MAVO diploma ook nog enkele vakdiploma's behaald. Verder heeft 8,1 % van de geobserveerde populatie een MBO, HAVO of VWO diploma en 3,3% een hogere opleiding dan dit, oftewel een HBO of WO opleiding. Van 2,3% was het opleidingsniveau onbekend.

In tabel 3.1 wordt vergeleken in hoeverre de samenstelling van de geobserveerde populatie (de instromers in januari 1997 tot juli 1998 die geobserveerd zijn) verschilt van de samenstelling van de populatie van alle instromers (alle instromers in januari tot mei 1999). De kenmerken van deze groepen zijn terug te vinden in respectievelijk de vierde en tweede kolom. De populatie van alle instromers bevat 28745 cliënten. Dit aantal verschilt van de 36610 netto instroom uit het werkbestand doordat cliënten die na mei 1999 zijn binnengestroomd en cliënten met een negatieve zoekduur niet in deze analyse zijn opgenomen²⁷. In de derde kolom zijn de kenmerken van de populatie van alle respondenten van januari 1997 tot juli 1998 opgenomen. Dit zijn 12806 cliënten. Deze groep is groter dan de groep geobserveerde instromers van 1997 tot juli 1998, welke 8621 cliënten bevat, omdat in deze laatste groep alleen cliënten zijn meegenomen waarvan alle gegevens

om hun opdrachten bij AI te plaatsten. Dit verklaart ook het lage percentage cliënten dat de USZO als opdrachtgever had.

²⁴ het arbeidsongeschiktheidspercentage ligt onder de 15%.

²⁵ het arbeidsongeschiktheidspercentage ligt tussen de 15% en 80%.

²⁶ het arbeidsongeschiktheidspercentage ligt boven de 80%

²⁷ het kan voorkomen dat cliënten een negatieve zoekduur hebben omdat nadat ze een baan gevonden hebben pas bij AI worden aangemeld omdat hier nog enkele handelingen verricht moeten worden.

bekend zijn. De vergelijking wordt gedaan aan de hand van de variabelen die uiteindelijk in het model zijn opgenomen en enkele andere kenmerken van de groepen.

In de tabel is terug te vinden dat de verschillen vooral groot zijn tussen alle instromers enerzijds (kolom 2) en de vroege instromers anderzijds (kolom 3 en 4). Deze verschillen zijn voornamelijk tijdsgebonden en niet afhankelijk van een beleidsbeslissing. Late instromers hebben nog geen product ontvangen, niet omdat ze daarvoor niet in aanmerking zouden komen maar gewoon omdat de tijd te kort is om daarover een beslissing te nemen. Dit maakt deze groep minder interessant in een studie waarin we geïnteresseerd zijn in de effecten van bewust toegepast integratiebeleid. Hierdoor is het aantal cliënten dat tot de controlegroep behoort naar verhouding kleiner bij de vroege instromers dan bij alle instromers. Cliënten die net bij AI zijn binnengekomen, hebben minder kans een product ontvangen te hebben dan cliënten die reeds langere tijd bij AI staan ingeschreven. Tevens is het aantal cliënten dat in groep 4 valt naar verhouding groter bij de vroege instromers dan bij alle instromers. Naarmate men langer bij AI ingeschreven staat, is de kans groter dat men producten uit zowel groep 2 als groep 3 ontvangt en dus in groep 4 valt. Verder valt op dat vroege instromers meer scholingsproducten gehad hebben dan alle instromers bij elkaar²⁸. Wat de overige kenmerken betreft, verschilt de samenstelling van de vroege instromers niet sterk van alle instromers. Alleen het aantal cliënten dat het GAK als opdrachtgever heeft, neemt in verhouding sterk toe bij de vroege instromers, ten koste van cliënten die de Cadans of het USZO als opdrachtgever hebben. Over het algemeen genomen, lijkt de populatie van geobserveerde vroege instromers een representatieve deelpopulatie te zijn van de populatie van alle instromers.

²⁸ Dit hangt samen met een wijziging van het productenpakket in 1997.

Tabel 3.1: De representativiteit van de geobserveerde populatie.

Variabele	Alle instromers januari 1997- mei 1999 ²⁹	Instromers januari 1997-juli 1998: alle respondenten ³⁰	Instromers januari 1997- mei 1998: volledige observaties ³¹
Cliënten in controle-groep (+)	24,0%	13,8%	11,9%
Cliënten in groep 2 (+)	37,1%	39,5%	38,0%
Cliënten in groep 3 (+)	18,9%	18,0%	19,1%
Cliënten in groep 4 (+)	20,0%	28,7%	31,0%
Cliënten met scholing (+)	28,5%	35,0%	38,9%
Gemiddelde leeftijd van cliënt (+)	40,2 jaar	40,2 jaar	40,5 jaar
Mannen (+)	54,2%	57,5%	58,0%
Vrouwen (+)	45,8%	42,5%	42,0%
Cliënten met Nederlandse nationaliteit	93,7%	94,4%	94,5%
Cliënten met ao-percentage < 15% (+)	42,1%	44,5%	44,7%
Cliënten met ao-percentage 15% t/m 80% (+)	39,7%	37,8%	38,2%

²⁹ De basis waarop het percentage van de desbetreffende variabele gebaseerd is, is afhankelijk van de vulling van de velden maar maximaal gebaseerd op 28745 cliënten.

³⁰ De basis waarop het percentage van de desbetreffende variabele gebaseerd is, is afhankelijk van de vulling van de velden maar maximaal gebaseerd op 12806 cliënten.

³¹ De percentages van variabelen die in het model zijn opgenomen, zijn gebaseerd op 8621 cliënten. Deze variabelen zijn met een (+) aangegeven. De percentages van de overige variabelen zijn maximaal gebaseerd op 8621 cliënten, afhankelijk van de vulling van de velden.

Clënten met ao- percentage >80% (+)	18,2%	17,7%	16,9%
Clënten uit Groningen (+)	5,7%	6,2%	6,0%
Clënten uit Friesland (+)	5,1%	5,3%	6,3%
Clënten uit Drenthe (+)	6,4%	6,6%	6,3%
Clënten uit Overijssel (+)	9,2%	8,9%	7,8%
Clënten uit Gelderland (+)	12,3%	12,1%	10,4%
Clënten uit Flevoland (+)	2,3%	2,1%	2,5%
Clënten uit Utrecht (+)	4,1%	3,8%	1,9%
Clënten uit Noord- Holland (+)	12,6%	13,2%	12,7%
Clënten uit Zuid- Holland (+)	15,6%	13,9%	16,2%
Clënten uit Zeeland (+)	3,1%	3,5%	3,5%
Clënten uit Brabant (+)	15,0%	15,8%	15,5%
Clënten uit Limburg (+)	8,7%	8,7%	10,9%
Clënten met Cadans als opdrachtgever (+)	23,5%	17,3%	17,6%
Clënten met GAK als opdrachtgever (+)	64,5%	73,4%	72,5%

Cliënten met GUO als opdrachtgever (+)	3,3%	3,2%	3,2%
Cliënten met SFB als opdrachtgever (+)	6,5%	6,0%	6,6%
Cliënten met USZO als opdrachtgever (+)	2,1%	0,1%	0,1%
Percentage spontane instroom	16,3%	21,2%	17,0%
Percentage instroom door herbeoordeling bestand	6,3%	7,3%	8,1%
Percentage reguliere instroom	77,4%	71,4%	75,0%
Gemiddelde werkduur van cliënt	9,6 jaar	9,9 jaar	11,3 jaar
Cliënten met hoogste functioniveau 1, 2 of 3	74,9%	76,9%	76,3%
Cliënten met hoogste functioniveau 4, 5, 6, of 7	25,1%	23,1%	23,7%
Cliënten met een algemene opleiding	81,3%	78,9%	78,0%
Cliënten met een agrarische opleiding	0,6%	0,7%	0,7%
Cliënten met een technische opleiding	7,7%	9,0%	9,2%
Cliënten met een opleiding i/d dienstensector	5,3%	6,1%	6,5%

Clënten met een opleiding i/d gezondheidssector	2,5%	2,4%	2,6%
Clënten met een commerciële opleiding	0,4%	0,5%	0,5%
Clënten met een administratieve opleiding	2,0%	2,2%	2,3%
Clënten met een opleiding in de kunst of cultuur	0,2%	0,2%	0,2%
Clënten met onbekend opleidingsniveau (+)	3,5%	2,8%	2,3%
Clënten met opleidingsniveau 1 (+)	3,3%	3,0%	2,8%
Clënten met opleidingsniveau 2 (+)	15,3%	15,2%	15,1%
Clënten met opleidingsniveau 3 (+)	45,3%	46,9%	47,5%
Clënten met opleidingsniveau 4 (+)	20,1%	20,3%	20,9%
Clënten met opleidingsniveau 5 (+)	8,8%	8,5%	8,1%
Clënten met opleidingsniveau 6 en 7 (+)	3,7%	3,4%	3,3%

3.3 De geplaatste populatie

Van de 8621 cliënten die geobserveerd zijn, hebben er 1045 een baan gevonden, oftewel 12,1%. Van deze geplaatste cliënten behoorde 8,8% tot de controlegroep; 39,2% tot de groep die alleen bemiddelingsproducten hebben

ontvangen; 10,5% tot de groep die alleen kwalificatieproducten hebben ontvangen; en 41,5% tot de groep die zowel bemiddelings- als kwalificatieproducten hebben ontvangen. 39,7% van deze geplaatste cliënten heeft één of meerdere scholingsproducten ontvangen. In tabel 3.2 zijn deze gegevens terug te vinden en worden ze vergeleken met de gegevens van de gehele geobserveerde populatie. Vooruitlopend op de resultaten van het duurmaodel blijkt hieruit reeds dat door de inzet van bemiddelingsproducten nauwelijks meer cliënten aan het werk lijken te komen en dat door de inzet van kwalificatieproducten cliënten juist minder aan het werk lijken te komen. Terwijl, indien men de inzet van beide producten combineert juist wel meer cliënten aan het werk lijken te komen.

Tabel 3.2: aantal cliënten van deelpopulatie en geplaatsten per productgroep

	Aantal cliënten geobserveerde populatie:	Aantal geplaatsten in:
Controlegroep	11,9%	8,8%
Cliënt heeft alleen bemiddelingsproducten ontvangen gehad	38,0%	39,2%
Cliënt heeft alleen kwalificatieproducten ontvangen	19,1%	10,5%
Cliënt heeft bemiddelings- en kwalificatieproducten ontvangen	31,0%	41,5%

Enkele noemenswaardige verschillen tussen de geplaatste en de totaal geobserveerde populatie zijn terug te vinden in tabel 3.3. De overige kenmerken van de geplaatste populatie komen nader aan bod in hoofdstuk 4, bij de bespreking van de resultaten. Van de geobserveerde populatie was 58% een man en van de geplaatste populatie 63,8%. Dit houdt in dat het aantal mannen dat een baan gevonden heeft, relatief hoger is dan het aantal vrouwen. Regionale arbeidsmarktverschillen blijken ook reeds uit de tabel. Het per-

centage geplaatste cliënten dat uit de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Flevoland en Utrecht komen, is groter dan het percentage geobserveerde cliënten. Bij de overige provincies ligt dit percentage juist lager dan bij het totaal van geobserveerde cliënten. Tevens is in de tabel een opleidingseffect te zien. Van de geplaatste cliënten heeft 0,8% alleen enkele jaren basisschool gedaan (niveau 1) en heeft 8,0% de volledige basisschool gedaan en tevens enkele jaren voortgezet onderwijs gevolgd maar heeft daar geen diploma behaald (niveau 2). Terwijl bij de totaal geobserveerde populatie dit percentage respectievelijk op 2,8% en 15,1% ligt. Bij de opleidingsniveaus 3, 4 en 5 is dit percentage juist gestegen. Zo heeft 50,4% van de geplaatsten een LBO of MAVO diploma behaald dan wel enkele jaren HAVO, VWO of primair leerlingwezen gedaan; heeft 24,7% naast een LBO of MAVO diploma ook nog enkele vakdiploma's behaald; en heeft 10,9% van de geplaatste cliënten een MBO, HAVO of VWO diploma. De opleidingsniveaus 6 en 7 laten dit opleidingseffect niet zien maar juist een lichte daling in het percentage geplaatste cliënten ten opzichte van de totaal geobserveerde groep. In hoofdstuk 4 wordt hier nader op ingegaan.

Tabel 3.3: gegevens van cliënten in geobserveerde populatie en van geplaatsten cliënten.

	Geobserveerde popula- tie	Geplaatste populatie
Mannelijke geslacht	58%	63,8%
Uit Groningen	6,0%	12,2%
Uit Friesland	6,3%	16,8%
Uit Drenthe	6,3%	16,6%
Uit Overijssel	7,8%	16,5%
Uit Flevoland	2,5%	6,1%

Uit Utrecht	1,9%	3%
Uit Gelderland	10,4%	16,5%
Uit Noord-Holland	12,7 %	12,3%
Uit Zuidelijke gebied	46,1%	0,1%
Opleidingsniveau 1	2,8%	0,8%
Opleidingsniveau 2	15,1%	8,0%
Opleidingsniveau 3	47,5%	50,4%
Opleidingsniveau 4	20,9%	24,7%
Opleidingsniveau 5	8,1%	10,9%
Opleidingsniveau 6 en 7	3,3%	3,1%

Uit het Vakwerk-bestand (zie paragraaf 2.2) blijkt dat het percentage cliënten dat uiteindelijk een baan gevonden heeft zonder tussenkomst van een arbeidsdeskundige 44,8% is. Het percentage cliënten dat zelf een baan gevonden heeft terwijl rondom de plaatsing een actie van een arbeidsdeskundige heeft plaatsgevonden, is 38,5%. Van de geplaatsten heeft 7,9% een baan gevonden door tussenkomst van een arbeidsdeskundige en door middel van een vacature van AI. Verder heeft 4,8% een baan gevonden met betrokkenheid van een arbeidsdeskundige via een vacature bij het uitzendbureau Start en heeft 4,0% een baan gevonden met betrokkenheid van een arbeidsdeskundige via een vacature bij een externe organisatie.

Van de geplaatsten gaat 21,0% een ambachtelijke functie uitvoeren of krijgt werk in de industrie of transportsector. Een soortgelijk percentage van de geplaatste cliënten, namelijk 20,9%, krijgt een baan met een administratieve functie. Van de geplaatsten gaat verder 20,7% een dienstverlenende functie en 6,3% een commerciële functie uitvoeren. De overige cliënten gaan een functie anders dan bovengenoemd uitvoeren.

De meeste geplaatste cliënten gaan een tijdelijk dienstverband aan met hun nieuwe werkgever. Zo gaat 10,0% van de geplaatsten een tijdelijk dienstverband aan waarvan de duur korter dan 6 maanden is, 35,2% gaat een tijdelijke dienstverband aan waarvan de duur tussen de 6 en 12 maanden in ligt, en 6,9% gaat een tijdelijk dienstverband aan waarvan de duur langer dan 12 maanden is. Verder gaat 25,4% van de geplaatsten op uitzendbasis aan de slag en 8,1% op vaste basis. De geplaatste cliënten waren voor 2,3% door het GUO, voor 7,0% door de SFB, voor 13,5% door de Cadans en voor 77,2% door het GAK aangemeld. Geen van de cliënten die door het USZO is aangemeld heeft een baan gevonden. In tabel 3.4 is deze informatie terug te vinden en staat tevens in welke sector de geplaatsten terechtkomen. Hieruit valt op te maken dat er verschuivingen tussen de sectoren plaatsvinden. Zo neemt het aantal cliënten dat een baan welke onder het GAK of de USZO vallen toe en het aantal cliënten dat een baan vindt welke onder de overige uvi's vallen af. Van de geplaatsten vindt 77,7% een baan die onder het GAK valt; 2,1% een baan die onder de SFB valt; 1,8% een baan die onder het GUO valt; 16,3% een baan die onder de CADANS valt; en 2,1% een baan die onder de USZO valt.

Tabel 3.4: sectoranalyse

Sector	Aantal geobserveerde cliënten uit sector:	Aantal geplaatste cliënten uit sector:	Aantal geplaatsten dat werk vindt in sector:
GAK	72,5%	77,2%	77,7%
Cadans	17,6%	13,5%	16,3%
SFB	6,5%	7,0%	2,1%
GUO	3,2%	2,3%	1,8%
USZO	1%	0%	2,1%

4. De resultaten

In dit hoofdstuk wordt de invloed van de verschillende variabelen op de baanzoekduur besproken. We meten de invloed van een variabele op de baanzoekduur door het effect ervan te bekijken ten opzichte van een normobservatie. De normobservatie is in het geschatte model een vrouw van 40 jaar uit de controlegroep die in de eerste helft van 1998 bij AI is binnengekomen. Zij is gedeeltelijk arbeidsongeschikt, woonachtig in de provincie Utrecht, heeft een werkervaringsduur van 10 jaar en is aangemeld door het GAK of door de USZO³². Zij heeft een LBO of MAVO diploma behaald dan wel enkele jaren HAVO, VWO of primair leerlingwezen gedaan. Dit is opleidingsniveau 3. De baanzoekduur van deze normobservatie is gemiddeld 6,7 jaar³³. De genoemde figuren zijn terug te vinden in bijlage III. De figuren A geven telkens de baanzoekduur ten opzichte van deze normobservatie in jaren weer en de figuren B de baanzoekduur in procenten. In bijlage IV zijn uitkomsten van de modellen weergegeven in technische vorm. In de eerste kolom staat de naam van de variabele, in de tweede kolom de bijbehorende geschatte waarde van de parameter, in de derde kolom de standaardafwijking en in de laatste kolom de t-toets.

4.1 Moment en manier van instroom

Arbeidsmarktverschillen veroorzaakt door het moment waarop men zich bij AI meldt, blijken een significante invloed te hebben op de zoekduur. Uit het model blijkt dat een cliënt die in 1997 is binnengestroomd een langere zoek-

³² Cliënten van het GAK en van de USZO zijn om technische redenen samengevoegd tot één groep.

³³ Dit is de gemiddelde baanzoekduur van alle geobserveerde cliënten die aan de voorwaarden van de normobservatie voldoen. Doordat het merendeel van de cliënten nog geen baan gevonden heeft en omdat aan de zoekduren een exponentiele verdeling wordt toegekend, is deze baanzoekduur van 6,7 jaar groter dan de geobserveerde periode van 2,3 jaar. Deze baanzoekduur van de normobservatie geldt in model A waarbij de productgroepen zijn uitgesplitst naar aantal producten en waarbij is opgenomen of de cliënt scholing heeft gehad en of deze scholing intensief is geweest. Indien een ander model gebruikt is, wordt dit expliciet vermeld en wordt de bijbehorende baanzoekduur van de normobservatie gegeven.

duur heeft dan een cliënt die in de eerste helft van 1998 binnenstroomt. Dit effect is sterker voor cliënten uit de eerste helft van 1997 dan uit de tweede helft van 1997 (zie bijlage III, figuur III.1). Indien een zelfde persoon als de normobservatie in de eerste helft van 1997 binnengestroomd zou zijn dan was haar baanzoekduur gemiddeld 10,2 jaar geweest. De baanzoekduur van deze cliënt ligt gemiddeld op 151% van die van de normobservatie. Indien de persoon in de tweede helft van 1997 bij AI is binnengekomen, heeft zij een baanzoekduur van gemiddeld 8,2 jaar. De baanzoekduur van deze cliënt ligt op 122% van die van de normobservatie. Voor een groot deel zullen deze arbeidsmarktverschillen door de hoogconjunctuur verklaard kunnen worden³⁴. De Nederlandse economie is de laatste jaren sterk gegroeid. Hierdoor is ook de arbeidsmarkt verbeterd. Een cliënt die op een later punt in de tijd bij AI binnenkomt, heeft te maken met een gunstigere arbeidsmarkt en hoeft hierdoor minder lang naar een baan te zoeken.

De manier van instroom blijkt geen significante invloed te hebben op de baanzoekduur. Men zou verwachten dat een cliënt die spontaan binnenstroomt, en daardoor gemotiveerd is om te gaan werken, eerder een baan vindt dan een cliënt die via de herbeoordeling van een bestand binnenstroomt. Generaliter maakt het echter voor de baanzoekduur niet uit of de cliënt zich spontaan bij AI meldt, via de herbeoordeling van de gegevens bij AI terecht komt of via de reguliere manier bij AI binnenkomt.

De opdrachtgever van de cliënt kan de baanzoekduur verklaren. Ten opzichte van mensen die door het GAK of door de USZO zijn aangemeld, hebben cliënten die door de Cadans zijn aangemeld een langere zoekduur (zie figuur III.1). Indien de normobservatie de Cadans als opdrachtgever had gehad, had zij gemiddeld 8,4 jaar moeten zoeken eer zij een baan gevonden had. De baanzoekduur van een dergelijke cliënt ligt gemiddeld op 125% van de baanzoekduur van de normobservatie. De baanzoekduur van cliënten

³⁴ In 1998 is AI losgekoppeld van het GAK en een onderdeel van Arbeidsvoorziening geworden. De gevolgen van deze interne reorganisatie zijn niet op voorhand duidelijk.

van de overige uvi's -GUO en SFB- verschilt niet significant van de baanzoekduur van de cliënten van het GAK en USZO.

4.2 Doorlopen pad bij Arbeidsintegratie³⁵

De producten blijken twee effecten op de baanzoekduur te hebben. Het is van belang deze effecten te onderscheiden. Ten eerste is er een tijdseffect: in vergelijking met de controlegroep is de baanzoekduur langer indien de cliënt gebruik maakt van een product omdat het tijd kost om de producten te gebruiken³⁶. En er is een producteffect: ten opzichte van de controlegroep wordt de baanzoekduur veranderd door inzet van het product. Om het effect van de verschillende producten te meten zijn we vooral in dit laatste effect -het producteffect- geïnteresseerd.

Allereerst is in figuur III.2 het totaaleffect van het product te zien. De normobservatie heeft in dit model een gemiddelde baanzoekduur van 6,1 jaar (model B). Indien men naar het totaaleffect van een bemiddelingsproduct kijkt, blijkt dat de zoekduur van een cliënt die een bemiddelingsproduct ontvangen heeft niet significant verschilt van de zoekduur van de controlegroep. Het totaaleffect van een kwalificatieproduct op de zoekduur is negatief. De baanzoekduur is langer indien de cliënt een kwalificatieproduct ontvangen heeft. De baanzoekduur van deze cliënten is gemiddeld 8,4 jaar ten opzichte van de normobservatie. Dit ligt op 138% van de normwaarde. Het totaaleffect van de producten die onder groep 4 vallen, is positief. Cliënten die één of meerdere bemiddelingsproducten en tevens één of meerdere kwalificatieproducten ontvangen hebben, hebben een zoekduur die korter is dan cliënten die alleen een intakegesprek gehad hebben. Indien de normobservatie in groep 4 zou vallen, in plaats van in de controlegroep, dan zou haar

³⁵ De modellen uit deze paragraaf zijn anders gedefinieerd dan in model A. De definitie van het model is afhankelijk van welk effect besproken wordt. De gemiddelde baanzoekduur van de normobservatie verandert in deze modellen lichtelijk.

³⁶ Over het algemeen is de verwachting is dat een cliënt pas geplaatst wordt indien het ingezette product is afgelopen.

baanzoekduur gemiddeld 4,1 jaar zijn. Dit is 66% van de baanzoekduur van de normobservatie.

De intensiteitmaatstaf wordt gebruikt om het tijdseffect en het producteffect apart op te nemen³⁷. Hierdoor kan men het producteffect van het product identificeren. Dit is in figuur III.3 te zien. De normobservatie heeft in dit model een gemiddelde baanzoekduur van 6,4 jaar (model C). Het blijkt dat de zoekduur van een cliënt die een bemiddelingsproduct ontvangen heeft significant korter is dan die van een cliënt uit de controlegroep indien men er rekening mee houdt dat gebruikmaking van het product tijd kost. Ten opzichte van de baanzoekduur van de normobservatie heeft een cliënt uit groep 2 een baanzoekduur van 2,9 jaar. Dit is 46% van de baanzoekduur van de normobservatie. De baanzoekduur van een cliënt die een kwalificatieproduct ontvangen heeft, is eveneens korter wanneer er rekening mee wordt gehouden dat gebruikmaking van het product tijd kost. Dit effect is echter minder sterk dan bij het bemiddelingsproduct. Een cliënt uit groep 3 heeft een gemiddelde baanzoekduur van 4,2 jaar ten opzichte van de normobservatie. Oftwel de baanzoekduur ligt op 66% van de baanzoekduur van de normobservatie. Voor groep 4 geldt dat het producteffect minder sterk is dan bij het bemiddelingsproduct maar sterker dan bij het kwalificatieproduct. Ten opzichte van de normobservatie heeft een cliënt uit groep 4 een gemiddelde baanzoekduur van 3,4 jaar. De baanzoekduur van een dergelijke cliënt ligt op 53% van de baanzoekduur van de normobservatie.

In figuur III.4 is het aantal ontvangen producten uit de verschillende groepen meegenomen. In dit model is het tijdseffect apart opgenomen zodat het producteffect geïdentificeerd wordt. De gemiddelde baanzoekduur van de normobservatie in dit model is 6,6 jaar (model D). Het blijkt dat het positieve effect van een bemiddelingsproduct minder sterk is indien de cliënt meer

³⁷ De intensiteitmaatstaf meet theoretisch bekeken niet zuiver het tijdseffect. Het daadwerkelijke tijdseffect kan echter niet in het model worden opgenomen omdat dit een endogene variabele zou zijn: naarmate de duur van het product langer is, wordt de baanzoekduur langer. Voor dit model is de intensiteitmaatstaf de beste benadering om het tijdseffect te elimineren.

dan één bemiddelingsproduct ontvangen heeft. De baanzoekduur van een cliënt uit groep 2 wordt niet verder verkort indien men hem of haar meer bemiddelt. Ten opzichte van de normobservatie is de baanzoekduur van een cliënt uit groep 2 gemiddeld 3,0 jaar indien één product ontvangen en gemiddeld 3,3 jaar indien 2 of meer producten ontvangen. Deze baanzoekduren liggen respectievelijk op 46% en 50% van de normwaarde. De baanzoekduur van een cliënt die één kwalificatieproduct ontvangt, verschilt niet significant van de baanzoekduur van iemand uit de controlegroep. De zoekduur blijkt pas echt significant positief beïnvloed te worden indien de cliënt meer dan één kwalificatieproducten ontvangt. Ten opzichte van de normobservatie is de baanzoekduur van een cliënt die 2 of meer kwalificatieproducten ontvangen heeft 2,3 jaar. De baanzoekduur ligt gemiddelde op 35% van de normwaarde. Indien de cliënt in groep 4 valt, is het producteffect lichtelijk sterker indien een cliënt 3 of meer producten ontvangen heeft dan indien de cliënt 1 of 2 producten ontvangen heeft. De cliënt heeft, ten opzichte van de normobservatie, een gemiddelde baanzoekduur van respectievelijk 3,4 en 3,6 jaar. In percentages uitgedrukt, betekent dit dat de baanzoekduur respectievelijk op 51% en 54% van die van de normobservatie ligt.

In figuur III.5 zijn de resultaten van het model te zien wanneer scholing als een apart product wordt opgenomen. Dit zijn de producteffecten; er is gecorrigeerd voor het tijdseffect. Hierbij is tevens de intensiteitmaatstaf –ofwel het tijdseffect– voor scholing opgenomen. De normobservatie heeft in dit model een baanzoekduur van gemiddeld 6,5 jaar (model E). Het blijkt dat het positieve effect van de kwalificatieproducten (groep 3) op de baanzoekduur niet significant verschilt van intake wanneer scholing als een apart product in het model wordt opgenomen. Terwijl scholing zelf wel een significant positieve invloed heeft op de baanzoekduur. Ten opzichte van de normobservatie heeft een cliënt die een scholingsproduct ontvangen heeft gemiddeld een baanzoekduur van 4,6 jaar. Oftewel de baanzoekduur van een dergelijke cliënt ligt op 71% van de normwaarde. Klaarblijkelijk wordt het positieve effect van de kwalificatieproducten voornamelijk veroorzaakt

door het product scholing. Ook cliënten uit groep 4 kunnen scholingsproducten ontvangen hebben. Door scholing en de intensiteit van scholing als een aparte variabele op te nemen, blijven de producten uit groep 4 een positief effect hebben op de zoekduur. Het positieve effect van producten uit groep 4 wordt niet alleen veroorzaakt door scholingsproducten. Dit positieve effect is echter minder sterk dan wanneer scholing niet apart wordt opgenomen (zie ook figuur III.3). Ten opzichte van de normobservatie heeft een cliënt uit groep 4 een baanzoekduur van 4,0 jaar wanneer scholing als een apart product wordt opgenomen. Dit is 61% van de normwaarde. Het aantal scholingsproducten dat de cliënt ontvangen heeft, levert geen significant resultaat op. Waarschijnlijk omdat deze informatie te specifiek is waardoor er te weinig waarnemingen zijn.

Geen significante resultaten werden gegenereerd door te bekijken of het positieve resultaat van de cliënten uit groep 4 door bemiddelingsproducten, door kwalificatieproducten of juist door bemiddelings- en kwalificatieproducten is gekomen. Mogelijk geeft deze bevinding steun aan de stelling dat het positieve resultaat van groep 4 veroorzaakt wordt door de combinatie van bemiddelings- en kwalificatieproducten. Verdere specificatie van de producten uit groep 4 leverde geen significante invloeden op. Hierbij is gekeken naar de invloed van het aantal bemiddelingsproducten en het aantal kwalificatieproducten, en is de totale duur van producten uit groep 4 uitgesplitst naar een duur voor bemiddelingsproducten en een duur voor kwalificatieproducten.

4.3 Ingezet instrument

Het wel of niet inzetten van een instrument blijkt geen significante invloed te hebben op de baanzoekduur. Dit is mogelijk te verklaren doordat het soort instrument dat ingezet wordt zeer uiteenlopend kan zijn (zie databeschrijving). Hierdoor is er geen eenduidig verband tussen de baanzoekduur en het wel of niet gebruikmaken van een instrument. De duur van het instrument blijkt wel een significante invloed te hebben op de baanzoekduur.

Des te langer de duur van het ingezette instrument des te korter de baanzoekduur wordt. Doordat er echter niet een eenduidige verband tussen de baanzoekduur en ingezet instrument bestaat, wordt ook de duur van het instrument niet als variabele in het model opgenomen.

4.4 Arbeidsverleden

De variabele 'het hoogst bereikte functieniveau in het arbeidsverleden' lijkt in eerste instantie de baanzoekduur significant te verklaren. Daarvoor is gebruikgemaakt van de indeling naar laag (functieniveau 1 t/m 3) en hoog (functieniveau 4 t/m 7) omdat de indeling naar 7 niveaus geen significante waarden opleverde. De variabele blijkt echter te veel gecorreleerd te zijn met het opleidingsniveau. Er is voor gekozen om het opleidingsniveau in het model op te nemen in plaats van het hoogst bereikte functieniveau omdat bij deze eerste variabele het niet nodig is om de 7 niveaus te aggregeren tot 2 niveaus.

De arbeidsmarktervaring heeft een significante invloed op baanzoekduur. Naarmate de arbeidsmarktervaring langer is, wordt de baanzoekduur korter (zie figuur III.6). Een cliënt met 45 jaar arbeidsmarktervaring doet er 25% korter over dan de normobservatie om een baan te vinden en een cliënt zonder arbeidsmarktervaring 8% langer. Dit komt overeen met wat men zou verwachten. Naarmate men meer arbeidsmarktervaring heeft, wordt de cliënt aantrekkelijker voor de werkgever.

4.5 Toekomstperspectief

Ook het toekomstperspectief lijkt in eerste instantie relevant te zijn voor de verklaring van het model wanneer men gebruikmaakt van de indeling laag en hoog toekomstperspectief. Uiteindelijk blijkt het toekomstperspectief sterk gecorreleerd te zijn met het hoogst bereikte functieniveau in het verleden, en dus ook met het opleidingsniveau. De invloed van het opleidingsniveau op de baanzoekduur is meer significant dan de invloed van het toe-

komstperspectief. Daarom is het opleidingsniveau meegenomen en niet het toekomstperspectief.

4.6 Opleidingsrichting en –niveau

In eerste instantie lijkt het significant te verschillen of de cliënt een administratieve opleiding of een algemene opleiding gevolgd heeft. Cliënten met een algemene opleiding hebben een langere baanzoekduur dan cliënten met een administratieve opleiding. De overige opleidingsrichtingen verschillen niet significant van de algemene opleiding om de baanzoekduur te kunnen verklaren. De opleidingsrichting en het opleidingsniveau zijn gecorreleerd. Daarom is de opleidingsrichting buiten beschouwing te laten zodat de effecten van de opleidingsniveaus zuiverder worden gemeten.

Het opleidingsniveau van de cliënt blijkt relevant te zijn om de baanzoekduur te kunnen verklaren. Ten opzichte van cliënten met een opleidingsniveau 3 hebben cliënten met een lager opleidingsniveau, namelijk niveau 1 of 2, een significant langere baanzoekduur en cliënten met een opleidingsniveau 5 een kortere baanzoekduur (zie figuur III.7). Ten opzichte van de normobservatie zou een cliënt met opleidingsniveau 1 gemiddeld 20,2 jaar er over doen om een baan te vinden en een cliënt met opleidingsniveau 2 gemiddeld 10,0 jaar. Dit is respectievelijk 3 en 1,5 keer zo lang als de baanzoekduur van de normobservatie. Daarentegen is, ten opzichte van de normobservatie, de baanzoekduur van een cliënt met opleidingsniveau 5 gemiddeld 5,4 jaar. Dit ligt op 81% van de normwaarde. De baanzoekduur van cliënten met een opleidingsniveau 4 en 6 verschilt niet significant van de baanzoekduur van cliënten met een opleidingsniveau 3. Dat de invloed van opleidingsniveau 4 niet significant verschilt van opleidingsniveau 3, zal voornamelijk komen doordat de opleidingsniveaus onderling weinig verschillen. De reden dat de zoekduur van cliënten met opleidingsniveau 3 en 6 niet verschillen, is minder duidelijk. Een mogelijke verklaring is dat cliënten met opleidingsniveau 6 relatief duur zijn waardoor werkgevers het minder aantrekkelijk vinden om de arbeidsgehandicapte aan te nemen. Een andere

verklaring zou bij de cliënt zelf gezocht kunnen worden. Doordat de cliënt goed is opgeleid, is de cliënt wellicht kieskeuriger in het uitzoeken van een baan. Daardoor wordt het positieve effect van zijn/haar hoge opleiding tenietgedaan waardoor hij/zij even lang naar een baan moet zoeken als een cliënt met een lager opleidingsniveau. Het effect van de opleiding is niet significant indien het opleidingsniveau onbekend is (niveau 0). Dit zal komen doordat deze groep cliënten omvat met velerlei opleidingsniveaus.

4.7 Persoonlijke kenmerken en medische gegevens

De zoekduur wordt niet verklaard doordat de cliënt naar een binnenbaan, een buitenbaan of naar beide op zoek is. Dit gegeven is dan ook niet opgenomen in het duurmodel.

Of iemand een fulltime baan of een baan met een ander dienstverband dan fulltime zoekt, lijkt relevant te zijn voor de verklaring van de baanzoekduur. Dit gegeven is echter sterk gecorreleerd met het geslacht: een relatief hoger percentage mannen dan vrouwen is op zoek naar een fulltime baan. Daarom is informatie over het soort dienstverband niet opgenomen in het duurmodel.

De gegevens die informatie geven over de fysieke mobiliteit van de cliënt dragen niet bij tot de verklaring van het model. Ook niet door verschillende niveaus te clusteren.

De gegevens over hoeveel de cliënt maximaal kan tillen geven geen significant resultaat, ook niet door niveaus te clusteren. Dit valt wellicht te verklaren doordat het leeuwendeel van de cliënten in de onderste twee niveaus valt, te weten maximaal 5 kilo of maximaal 10 te kunnen tillen.

4.8 Persoonlijke gegevens

Het geslacht van de cliënt draagt bij tot de verklaring van het model. Het blijkt dat een man korter naar een baan zoekt dan een vrouw. In figuur III.8

is te zien dat indien de normobservatie een man zou betreffen de gemiddelde baanzoekduur 5,4 jaar zou zijn. Met andere woorden, de baanzoekduur van een man ligt op 80% van die van een vrouw. Dit resultaat komt overeen met de over het algemeen meer gunstige arbeidsmarktpositie van mannen ten opzichte van vrouwen.

De variabele 'nationaliteit' heeft een significante invloed op de verklaring van de zoekduur. Cliënten met de Nederlandse nationaliteit hebben een significant kortere zoekduur ten opzichte van cliënten met de buitenlandse nationaliteit. Door mee te nemen of de cliënt een Nederlandse of buitenlandse nationaliteit heeft, worden de andere resultaten van het model echter sterk veranderd. Vooral de resultaten voor de producten veranderen sterk. Door de nationaliteit op te nemen, blijken de cliënten uit de groepen 2 en 3 niet een kortere zoekduur te hebben dan de cliënten die alleen een intakegesprek gehad hebben. Gedeeltelijk zal dit te verklaren zijn doordat het bestand door opname van de variabele nationaliteit wordt teruggebracht tot 3398 waarnemingen. Voor een ander deel valt dit effect te verklaren doordat bijna 95% van de cliënten de Nederlandse nationaliteit heeft. Doordat de variabele nationaliteit de uitkomsten van het model vertekent, is het niet opgenomen in het model.

De leeftijd is een significante variabele en is opgenomen in het duurmodel. Naarmate de cliënt ouder wordt, is de zoekduur naar een baan langer (zie figuur III.9). Ten opzichte van de normobservatie doet een cliënt van 60 jaar er 164% langer over om een baan te vinden. Een cliënt van 20 jaar, daarentegen, doet er 39% korter over. Dit komt overeen met wat men zou verwachten: over het algemeen wordt de arbeidsmarktpositie minder gunstig als men ouder wordt.

4.9 Regio

De 40 COROP-gebieden zijn meegenomen als verklarende variabele voor de zoekduur. Het gaat om verschillen op regionale arbeidsmarkten. Deze inde-

ling bleek echter te specifiek te zijn. Doordat in meerdere COROP-gebieden geen of bijna geen client een baan gevonden heeft, kunnen de gebieden onderling niet vergeleken worden. Daarom zijn de 40 COROP-gebieden geclusterd tot de 12 de provincies. Doordat relatief maar weinig cliënten uit de provincies Zuid-Holland, Zeeland, Brabant, Limburg een baan hebben gevonden, zijn deze provincies samengenomen tot één zuidelijk gebied. Het blijkt dat ten opzichte van een cliënt uit de provincie Utrecht de arbeidsmarktsituatie voor een cliënt uit de provincie Friesland, Drenthe of Flevoland gunstiger is (zie figuur III.10). Indien de normobservatie uit een van deze provincie zou zijn gekomen dan had de gemiddelde baanzoekduur rond de 4 jaar gelegen; dat wil zeggen rond de 60% van de normwaarde. De baanzoekduur van cliënten uit de provincies Groningen, Overijssel en Gelderland verschilt niet significant van de baanzoekduur van de normobservatie die uit Utrecht komt. De baanzoekduur van cliënten uit Noord-Holland en de overige provincies verschilt wel significant. Ten opzichte van de normobservatie heeft een cliënt uit Noord-Holland gemiddeld een baanzoekduur van 11,1 jaar. Dit is 166% van de normwaarde. Doordat vrijwel niemand van de geobserveerde populatie uit de overige provincies een baan heeft gevonden, verschilt hun gemiddelde zoekduur enorm in verhouding tot die van de normobservatie. De gemiddelde baanzoekduur van deze cliënten is niet in de figuur opgenomen.

4.10 Gegevens omtrent de WAO

De mate van arbeidsongeschiktheid heeft een significante invloed op de verklaring van de baanzoekduur van een cliënt. Ten opzichte van cliënten die volledig arbeidsongeschikt zijn, hebben cliënten met een lager arbeidsongeschiktheidspercentage een kortere zoekduur. In figuur III.11 is te zien dat ten opzichte van de normobservatie een volledig arbeidsongeschikte cliënt een gemiddelde baanzoekduur van 10 jaar heeft. Te weten 1,5 keer zo groot. De baanzoekduur van cliënten die geen WAO-uitkering hebben gehad, verschilt niet significant van de normobservatie – gedeeltelijke gehandicapte cliënten.

De duur van ziekteverzuim heeft geen significante invloed op de baanzoekduur. Daarbij blijken variabelen die hierboven wel een significante invloed hadden niet meer significant door opname van de duur van ziekteverzuim. Dit zal voornamelijk komen doordat het aantal geobserveerde cliënten aanzienlijk verkleind wordt door opname van deze variabele.

5. De gebruiksmogelijkheden van de data

Uit het voorgaande lijken de gebruikte data aldus mogelijkheden te bieden om de reïntegratie-instrumenten te evalueren. Naast het gepresenteerde duurmodel kunnen met de beschikbare data ook andere analyses gedaan worden. De data bevatten echter ook meerdere beperkingen waardoor modelvorming bemoeilijkt wordt en voorzichtigheid bij de analyse geboden is. In dit hoofdstuk zullen de mogelijkheden en beperkingen van de gebruikte data besproken worden.

5.1 Mogelijkheden

In hoofdstuk 4 worden enkele invloeden op de baanzoekduur besproken. Met behulp van het Vakwerk-bestand kunnen ook andere invloeden geanalyseerd worden. Zo is het mogelijk om de vraagkant van arbeid nader in het model op te nemen. Bijvoorbeeld: welke invloed heeft de sector of het soort werk waar de cliënt terechtkomt op zijn/haar baanzoekduur. Hierdoor kan een beeld ontstaan op welke sectoren en beroepen AI zich moet richten om de baanzoekduur van cliënten te verkorten. Zoals eerder vermeldt, kan een dergelijk duurmodel alleen gebaseerd worden op cliënten die al een baan gevonden hebben. Informatie over cliënten met een onvoltooide zoekduur gaat verloren.

Met de gegevens uit Vakwerk kan de invloed van de reïntegratie-instrumenten op de baanzoekduur nader geanalyseerd worden. Daardoor kan de optimale inzet van de instrumenten bekend worden. Hierbij valt te denken aan analyses over de juiste inzet van producten: wordt de baanzoekduur van vrouwen relatief meer verkort door toepassing van een bepaald instrument (bijv scholing) dan bij mannen?; Hebben oudere mensen relatief meer baat bij kwalificatieproducten dan jongere mensen?; Welke productmix is het meest effectief?; etc. Met de data kan ook meer gezegd worden over de optimale tijd dat een specifiek instrument moet worden

ingezet. Deze analyses over de optimale inzet van de reïntegratie-instrumenten van AI zullen van belang zijn voor een verdere ontwikkeling van deze instrumenten.

TNO Arbeid wil, naast het evalueren van de reïntegratie-instrumenten, in de toekomst ook voorspellingen gaan uitvoeren over de inzet van reïntegratie-instrumenten en het aantal werkloze WAO-ers. De data en de evaluatiemethode kunnen als hulpmiddel dienen om een dergelijk voorspelmodel te ontwikkelen. Ze geven inzicht in verbanden tussen kenmerken van de arbeidsgehandicapten, de inzet van reïntegratie-instrumenten en de kans op een baan. Daarbij is het mogelijk dat na enkele evaluaties een trend in de data wordt ontdekt welke kan worden opgenomen in het voorspelmodel. Naast deze input moeten we voor een voorspelmodel ook andere informatie hebben die niet uit Vakwerk te halen zijn, zoals verwachte groei- en werkgelegenheidcijfers en schattingen over aantal WAO-ers in het komende jaar. Deze gegevens kunnen dan in een evenwichtsmodel worden opgenomen zodat de toekomstige vraag en aanbod van arbeidsgehandicapte arbeid gekoppeld worden en het aantal werkloze WAO-ers voorspeld wordt. Vakwerk biedt ons dus een mogelijkheid om een voorspelmodel te bouwen, mits het wordt aangevuld met andere informatie.

De evaluatie van reïntegratie-instrumenten aan de hand van het Vakwerkbestand kan een bijdrage leveren aan de maatschappelijke discussie over de inzet van dergelijke instrumenten. Momenteel bestaat er discussie over de effectiviteit van reïntegratie-instrumenten -oftewel komen werklozen in het algemeen, en in dit geval arbeidsgehandicapten in het bijzonder, sneller en vaker aan het werk dankzij de inzet van deze instrumenten-, en dientengevolge over de vraag of de overheid geld voor deze instrumenten vrij moet maken of niet. De gegevens uit Vakwerk en de resultaten van het onderzoek kunnen een nieuwe impuls aan deze discussie geven. Zo kan beargumenteerd worden dat de inzet van reïntegratie-instrumenten bij arbeidsgehandicapten effectief is en dat hierbij vooral de combinatie van instrumenten be-

langrijk is. In het bijzonder is, dankzij de data Vakwerk, de bijdrage van deze studie boven andere studies dat er een tijdselement is meegenomen. Er wordt niet enkel naar de kans op een baan gekeken maar deze kans wordt ook vertaald naar een relatieve werkloosheidsduur voor de arbeidsgehandicapte. Hierdoor kan er bij de evaluatie van reïntegratie-instrumenten rekening mee gehouden worden dat de inzet van instrumenten zelf ook tijd kost.

5.2 Beperkingen

De meeste beperkingen worden opgelegd doordat de data afkomstig zijn uit een administratief bestand. Dit bestand is oorspronkelijk bedoeld om te registreren. De data zijn soms onvolledig of verkeerd ingevuld waardoor het bestand niet bruikbaar is voor analyses. Deze onvolledigheid in de data is mogelijk omdat niet alle gegevens door de functionarissen van AI verplicht moeten worden ingevuld. Daarnaast is het mogelijk dat de verschillende bureaus een eigen manier van registreren hanteren zodat de gegevens op landelijk niveau niet overeenkomen. Door deze onvolledigheid en fouten in de data, gaan veel gegevens verloren en wordt de populatie die geschikt is voor econometrische analyses aanzienlijk verkleind. Dit eerste heeft tot gevolg dat de baanzoekduur door minder variabelen wordt verklaard dan mogelijk zou zijn. Het tweede probleem hoeft geen grote consequenties voor het model te hebben mits de geobserveerde populatie significant groot genoeg blijft. Echter, indien de registratie in bepaalde regio's beter verloopt dan in andere regio's is het mogelijk dat de populatie die geschikt is voor econometrische analyse niet representatief is voor de populatie van arbeidsgehandicapten in Nederland. Genoemde problemen kunnen voorkomen worden door zelf een enquête uit te schrijven of door de registratie bij AI te verbeteren. Een probleem dat hiermee samenhangt, is de bewerkelijkheid van de data. Sommige data zijn lastig gecodeerd en vergen tijd om te kunnen worden omgezet tot statistische data. Dit is dus geen onoverkoombaar probleem maar kan wel leiden tot hoge kosten van het verwerken van de data.

Belangrijke informatie is soms niet of moeilijk uit de data te halen door de wijze van registratie in het administratieve bestand. Dit probleem is onder andere duidelijk geworden bij de werkervaring van de cliënt. Voor elke werkervaring van de cliënt wordt een nieuw record aangemaakt. Doordat werkervaringen in dezelfde periode zijn opgedaan, is het niet mogelijk de totale duur van werkervaring uit te rekenen door het simpel optellen van de aparte werkervaringen. In het model is daarom gekozen voor een arbeidsmarktervaring die aangeeft hoe lang de cliënt zich in totaal op de arbeidsmarkt heeft begeven. Hierin zijn ook periodes opgenomen dat de cliënt werkloos is. Het zou technisch beter zijn om de echte duur van werkervaring op te nemen. Dit is echter niet direct te meten. Met behulp van een enquête zou men dit probleem kunnen ondervangen door cliënten direct naar hun totale duur van werkervaring te vragen.

Een dergelijk probleem doet zich voor rond het verschil tussen theorie en werkelijkheid. In het administratieve bestand komen situaties voor die theoretisch niet mogelijk zouden moeten zijn en deze zijn daardoor moeilijk te interpreteren. Een voorbeeld is cliënten met een negatieve zoekduur. In de praktijk is het mogelijk dat de cliënt een negatieve zoekduur heeft omdat de cliënt pas voor het eerst in contact komt met AI nadat hij/zij een baan gevonden heeft. Bijvoorbeeld omdat op dat moment nog enkele handelingen verricht moeten worden. In theorie is een negatieve baanzoekduur niet mogelijk. Hierdoor kan de negatieve baanzoekduur niet in het model worden opgenomen. Om de data bruikbaar te maken voor het model moeten al deze eigenaardigheden eruit gehaald worden. Voordat dit gebeurt, moet desalniettemin duidelijk zijn dat de situatie inderdaad theoretisch niet zou kunnen en daardoor ongeschikt is voor analyse. Zonder dit inzicht wordt anders wellicht relevante informatie uit het bestand verwijderd. Dit probleem kan verholpen worden door nauw samen te werken met arbeidsvoorziening omdat zij beter de administratieve en theoretische mogelijkheden van het bestand kunnen onderscheiden.

Een ander vraagstuk dat met de manier van registratie samenhangt, doet zich voor rond de definitie van de zoekduur. In de periodes dat de cliënt een product ontvangt, is het minder waarschijnlijk dat de cliënt een baan vindt. Dit is vooral te verwachten bij cliënten die geschoold worden. De cliënt zoekt in deze periode niet naar een baan maar moet, voordat hij/zij aan een nieuwe baan kan beginnen, eerst het product afronden. Idealiter zou de werkelijke baanzoekduur de periode zijn waarin men naar een baan zoekt, waarbij de tijd dat de cliënt het product ontvangt niet wordt meegerekend. Doordat een cliënt meerdere producten in dezelfde periode kan ontvangen is het evenwel zeer lastig de werkelijke duur van de producten uit te rekenen en van de totale zoekduur af te trekken. Hierdoor kan de werkelijke baanzoekduur niet berekend worden. In het model is dit probleem onderhouden door op te nemen of het product intensief geweest is of niet.

Een ander probleem is het probleem van de achterafregistratie. Gegevens worden vaak pas achteraf door AI ingevuld, soms pas na 2 maanden. Om er zeker van te zijn dat de gegevens van de cliënt volledig zijn ingevuld, kunnen de gegevens over de laatste drie maanden niet in het model worden meegenomen. Hierdoor gaan ook gegevens verloren van cliënten waarvan wel meer bekend is. Vooral indien men kort na een bepaalde periode wil analyseren of producten effectief zijn ingezet, kan dit problemen opleveren. Daarnaast kan de systematiek van de achterafregistratie tot onnauwkeurigheid in de data leiden wanneer de gegevens van de cliënt na twee maanden niet meer volledig bekend zijn bij de werknemers van AI.

Belangrijke informatie ontbreekt doordat er geen goed zicht is op wat er op lange termijn met geplaatste cliënten gebeurt. Nadat de cliënt een baan gevonden heeft, wordt er binnen 2 maanden contact met de werkgever en de cliënt opgenomen. Daarna wordt het contact met de cliënt verbroken. Het kan zijn dat de cliënt na dit laatste contact wordt ontslagen of er zelf mee stopt. De cliënt kan dan bij AI terugkomen maar dit hoeft niet. Het effect van het reïntegratie-instrument wordt dus maar gemeten tot maximaal twee

maanden nadat de cliënt aan een baan begonnen is. Of het instrument een langdurig effect heeft, wordt niet in de analyse gemeten.

Eén van de belangrijkste beperkingen van de data is het ontbreken van een echte controlegroep. In een zuiver experimenteel onderzoek zou men op een willekeurige wijze sommige arbeidsgehandicapten wel van een product gebruik laten maken en anderen niet. De samenstelling van de twee groepen is identiek. Nadat de te observeren periode afgelopen is, bekijkt men of de groep die het product ontvangen heeft een significant kortere zoekduur heeft dan de controlegroep. Indien dit geval is, kan men stellen dat het product effectief geweest is. In de beschikbare data ontbreekt een dergelijke experimentele situatie en dus beschikken we niet over een zuivere controlegroep. Men moet erop bedacht zijn dat de toekenning van de producten niet willekeurig geschiedt. Bij AI wordt ingeschat of iemand een bepaald product nodig heeft of niet en of het effectief zal zijn om het product in te zetten. Er kunnen redenen bestaan waarom cliënten alleen een intakegesprek gehad hebben of juist enkele beleidsproducten. Cliënten die alleen een intakegesprek gehad hebben, vormen dus niet zuiver een controlegroep. In het model wordt dit probleem gedeeltelijk ondervangen door invloeden anders dan het ingezette product op te nemen, zoals het opleidingsniveau, de werkervaring en de mate van arbeidsongeschiktheid. Hierdoor wordt getracht uit te sluiten dat een cliënt een baan vindt door andere redenen dan het product. Zuiver het product meten, kan desalniettemin niet. Er blijven altijd factoren bestaan die men niet kan waarnemen, die niet waargenomen zijn of die men niet heeft vastgelegd. Hierbij valt te denken aan de sociale vaardigheden en het ambitieniveau (enthousiasme) van de cliënt of de inschatting van de werknemer over de baankans van de cliënt. Bij de interpretatie van de resultaten moet rekening gehouden worden met deze beperking. Zo kan een positieve beoordeling van een product op meerdere manieren geïnterpreteerd worden: wordt de baanzoekduur van een cliënt anders dan uit de controlegroep relatief verkort omdat het ingezette instrument effectief is of omdat de baanzoekduur van een cliënt uit de geconstrueerde controlegroep zeer lang

is? Door koppeling van Vakwerk aan REMON³⁸ zou het model aanzienlijk verbeterd kunnen worden. Door opname van deze gegevens ontstaat een duidelijke controlegroep van cliënten die geen producten ontvangen hebben. Over de mogelijkheid om genoemde bestanden aan elkaar te koppelen, bestaat discussie. Een dergelijke koppeling wordt momenteel daarom nader onderzocht.

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wil bereik, effectiviteit en efficiëntie van de reïntegratie-instrumenten meten. Met de beschikbare data kunnen de effectiviteit en het bereik worden gemeten. In het besproken model is vooral de effectiviteit van de reïntegratie-instrumenten (producten) aan bod gekomen. Om de efficiëntie van de reïntegratie-instrumenten te meten moet de effectiviteit echter aan de kosten en de baten van deze instrumenten gekoppeld worden. De kosten bestaan onder andere uit de (extra) kosten die AI maakt om de instrumenten toe te passen en de kosten aan subsidies die aan de werkgevers uitgekeerd worden per geplaatste arbeidsgehandicapte. Baten zijn bespaarde uitgaven aan uitkeringen doordat cliënten door middel van een reïntegratie-instrument sneller aan het werk zijn gekomen -en hopelijk langer aan het werk blijven- en extra belastinginkomsten afgedragen door deze mensen. Deze informatie kan niet uit Vakwerk worden opgemaakt en zal apart moeten worden aangeleverd.

Kosten en baten hangen ook met macro-economische aspecten samen. Met het duurmodel wordt de effectiviteit van de reïntegratie-instrumenten bekeken: wordt de baanzoekduur van de doelgroep door gebruikmaking van het product verkort. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de effecten die het reïntegratie-instrument op andere groepen op de arbeidsmarkt en in de economie heeft. Het betreft een micro-economische analyse, een analyse op individueel niveau, maar waarbij macro-economische aspecten achterwege blijven. Het is mogelijk dat arbeidsgehandicapten die dankzij een reïntegratie-instrument een baan gevonden hebben, andere werknemers verdringen.

³⁸ Reïntegratiemonitor van het Lisv.

Ook wordt niet gemeten wat het effect van het reïntegratie-instrument is in combinatie met andere maatregelen. Evenwel kan het reïntegratie-instrument een positief effect hebben op andere groepen in de economie welke niet in de analyse wordt meegenomen. Hierbij valt te denken aan het effect op het kennisniveau van een economie. Doordat de arbeidsgehandicapten vanuit een werkloze positie in een baan terechtkomen, neemt hun kennisvoorraad door *on-the-job-training* en *learning-by-doing* toe. Hierdoor neemt het kennisniveau van een economie toe en daarmee de gemiddelde arbeidsproductiviteit waardoor de vraag naar arbeid verder kan gaan stijgen. Tevens kan de concurrentie op de arbeidsmarkt verhoogd worden. Dit kan een drukkend effect op het loonpeil hebben waardoor de totale werkgelegenheid verhoogd wordt. Het is moeilijk om een bepaalde verhoging van het kennisniveau of stijging van de werkgelegenheid toe te kennen aan een reïntegratie-instrument (OECD studies, 1993). Het duurmodel meet dus slechts een beperkt onderdeel van het totale effect.

6. Conclusie

Uit dit rapport blijkt dat de data uit het Vakwerk-bestand geschikt zijn voor evaluatie van de ingezette reïntegratie-instrumenten door AI vestigingen. Niettemin moet men de analyses voorzichtig interpreteren. Naast de problemen die inherent zijn aan een administratief bestand, zoals de onvolledigheid en fouten in de data, de bewerkelijkheid ervan, het missen van bepaalde gegevens, het verschil tussen werkelijkheid en theorie, doen zich grotere problemen voor. Informatie over wat er op lange termijn na plaatsing met de cliënten gebeurt, ontbreekt. Of het reïntegratie-instrument een langdurig effect heeft, is dus onbekend. Verder is de controlegroep die in dit model gekozen is niet volledig zuiver omdat de toekenning van de producten onwillekeurig is. Er kunnen redenen bestaan waarom cliënten alleen een intakegesprek gehad hebben of juist enkele producten. Overigens ontbreekt in de beschikbare data informatie over de kosten en baten van de instrumenten waardoor er niets gezegd kan worden over de efficiëntie van de instrumenten. Daarnaast houdt de analyse geen rekening met macro-economische aspecten waardoor eventuele positieve en negatieve effecten op groepen anders dan de doelgroep buitenbeschouwing worden gelaten. Het Vakwerk-bestand biedt evenwel ook mogelijkheden om de reïntegratie-instrumenten nader te analyseren. Zo kunnen analyses gemaakt worden over de vraagkant naar arbeid van arbeidsgehandicapten en over de optimale inzet van de reïntegratie-instrumenten. Daarnaast kan de data uit Vakwerk als hulpmiddel dienen bij het bouwen van een. Bovenal biedt de data de mogelijkheid een bijdrage te leveren aan de maatschappelijke discussie over reïntegratie-instrumenten, in dit geval in het bijzonder voor arbeidsgehandicapten.

De conclusies die uit de analyses van het duurmodel getrokken kunnen worden, zijn relevant. Zo blijkt dat de groep cliënten die naast een bemiddelingsproduct tevens een kwalificatieproduct ontvangen heeft, een kortere baanzoekduur te hebben dan de controlegroep. Dit positieve effect kan niet

specifiek aan het bemiddelingsproduct of het kwalificatieproduct toe worden gerekend. Het positieve effect lijkt vooral het gevolg te zijn van de combinatie van de twee producten. Door meerdere bemiddelings- en kwalificatieproducten naast elkaar in te zetten, wordt de baanzoekduur maar matig verder verkort. Cliënten die alleen een bemiddelingsproduct of alleen een kwalificatieproduct hebben ontvangen, hebben een significant kortere baanzoekduur in vergelijking met de controlegroep indien men er rekening mee houdt dat gebruikmaking van de producten tijd vergt. Dit positieve producteffect van de kwalificatieproducten wordt voornamelijk veroorzaakt door het product scholing. De baanzoekduur van cliënten met alleen een bemiddelingsproduct of alleen een kwalificatieproduct wordt niet verder verkort door meerdere bemiddelingsproducten in te zetten maar wel door meerdere kwalificatieproducten in te zetten.

Al met al kan gezegd worden dat de data uit Vakwerk zich laten lenen om de reïntegratie-instrumenten te evalueren, en dat met het duurmodel relevante analyses gemaakt kunnen worden. Voor de volledigheid van de analyse zal koppeling met andere bestanden en gegevens noodzakelijk zijn. Spiegeling van onze bevindingen aan het REMON bestand en zo mogelijk koppeling Vakwerk aan REMON zouden hiervoor een goed begin zijn.

Bijlage I: Nadere specificatie van data

Indeling van producten

Groep 2, bemiddelingsproducten:

- Basisbemiddeling;
- Vraaggerichte bemiddeling en plaatsing;
- Aanbodgerichte bemiddeling en plaatsing;
- Verlengde inschrijving bemiddeling;
- Individuele bemiddeling;
- Begeleidingsfase en bemiddeling;
- Sollicitatieclub;
- Begeleiding naar additionele en aangepaste arbeid;
- Bemiddeling of begeleiding naar vraagaanbod koppeling;
- Individuele werving passende arbeid;
- Realisatiefase;
- Begeleiding.

Groep 3, kwalificatieproducten:

- Motivering, oriëntatie en beroepskeuze;
- Sollicitatietraining;
- Arbeidsmarktkwalificatie;
- Oriëntatie op beroepsmogelijkheden;
- Sollicitatie-instructie;
- Arbeidsgewenning;
- Scholing;
- Motivatie-interventie;
- Praktijkplaats.

Groep 4, bemiddelings- en kwalificatieproducten:

- Combinatie van producten uit groep 2 en groep 3;
- Intensieve bemiddeling;
- Intensieve bemiddeling WAGW.

Opleidingsniveaus

- Niveau 0: het opleidingsniveau is onbekend;
- Niveau 1: enkele jaren basisschool (geen eisen t.a.v. lezen, schrijven, rekenen);
- Niveau 2: volledige basisschool en enkele jaren voortgezet onderwijs zonder diploma;
- Niveau 3: LBO of MAVO/ 3 jaar HAVO, VWO/ Primair leerlingwezen/ CVV (beroepsrichting);
- Niveau 4: LBO/ MAVO diploma + vakdiploma's/ volledig leerlingwezen/ C(A)VV (waarbij de A voor administratief staat);
- Niveau 5: MBO/ HAVO/ VWO diploma;
- Niveau 6: HBO diploma;
- Niveau 7: WO/ HBO 3+ (=applicatie diploma's).

Fysieke mobiliteit

Niveaus met betrekking tot de mobiliteit van zitten, staan en lopen:

- 1 Het is niet mogelijk;
- 2 Cliënt kan genoemde activiteit maximaal 5 minuten aaneensluitend verrichten en in totaal een 1/2 uur op een werkdag;
- 3 Cliënt kan genoemde activiteit maximaal 5 minuten aaneensluitend verrichten en in totaal 2 uur op een werkdag;
- 4 Cliënt kan genoemde activiteit maximaal 5 minuten aaneensluitend verrichten en in totaal 4 uur op een werkdag;
- 5 Cliënt kan genoemde activiteit maximaal 1 kwartier aaneensluitend verrichten en in totaal 2 uur op een werkdag;
- 6 Cliënt kan genoemde activiteit maximaal 1 kwartier aaneensluitend verrichten en in totaal 4 uur op een werkdag;
- 7 Cliënt kan genoemde activiteit maximaal 1 kwartier aaneensluitend verrichten en in totaal 8 uur op een werkdag;

- 8 Cliënt kan genoemde activiteit maximaal 1 halfuur aaneensluitend verrichten en in totaal 4 uur op een werkdag;
- 9 Cliënt kan genoemde activiteit maximaal 1 halfuur aaneensluitend verrichten en in totaal 8 uur op een werkdag;
- 10 Cliënt kan genoemde activiteit maximaal 1 uur aaneensluitend verrichten en in totaal 8 uur op een werkdag;
- 11 Cliënt kan genoemde activiteit maximaal 2 uur aaneensluitend verrichten en in totaal 8 uur op een werkdag;

De algemene mobiliteitsklassen (zie niveaus hierboven):

- indien de mobiliteit m.b.t. zitten, staan en lopen tussen niveau 1 en 6 liggen;
- indien de mobiliteit m.b.t. staan en lopen tussen niveau 1 en 6 liggen en m.b.t. zitten tussen niveau 8 en 11;
- indien de mobiliteit m.b.t. zitten, en lopen tussen niveau 1 en 6 liggen en m.b.t. staan tussen niveau 8 en 11;
- indien de mobiliteit m.b.t. zitten, en staan tussen niveau 1 en 6 liggen en m.b.t. lopen tussen niveau 8 en 11;
- indien de mobiliteit m.b.t. zitten tussen niveau 7 en 11 ligt en m.b.t. zitten en lopen tussen 8 en 11;
- indien de mobiliteit m.b.t. zitten tussen niveau 7 en 11 ligt, m.b.t. staan tussen 8 en 11 en m.b.t. lopen tussen 1 en 6;
- indien de mobiliteit m.b.t. zitten tussen niveau 7 en 11 ligt, m.b.t. staan tussen 1 en 6, en m.b.t. lopen tussen 8 en 11;
- indien de mobiliteit m.b.t. zitten tussen niveau 1 en 6 ligt, m.b.t. staan en lopen tussen 8 en 11;

Regionale indelingen

Corop-gebieden:

- 1 Oost-Groningen
- 2 Delfzijl en omgeving
- 3 Overig Groningen
- 4 Noord-Friesland
- 5 Zuidwest-Friesland
- 6 Zuidoost-Friesland

-
- 7 Noord-Drenthe
 - 8 Zuidoost-Drenthe
 - 9 Zuidwest-Drenthe
 - 10 Noord-Overijssel
 - 11 Zuidwest-Overijssel
 - 12 Twente
 - 13 Veluwe
 - 14 Achterhoek
 - 15 Arnhem/Nijmegen
 - 16 Zuidwest-Gelderland
 - 17 Utrecht
 - 18 Kop van Noord-Holland
 - 19 Alkmaar en omgeving
 - 20 IJmond
 - 21 Agglomeratie Haarlem
 - 22 Zaanstreek
 - 23 Groot-Amsterdam
 - 24 Het Gooi en Vechtstreek
 - 25 Agglomeratie Leiden en Bollenstreek
 - 26 Agglomeratie 's-Gravenhage
 - 27 Delft en Westland
 - 28 Oost-Zuid-Holland
 - 29 Groot-Rijnmond
 - 30 Zuidoost-Zuid-Holland
 - 31 Zeeuwsch-Vlaanderen
 - 32 Overig Zeeland
 - 33 West-Noord-Brabant
 - 34 Midden-Noord-Brabant
 - 35 Noordoost-Noord-Brabant

- 36 Zuidoost-Noord-Brabant
- 37 Noord-Limburg
- 38 Midden-Limburg
- 39 Zuid-Limburg
- 40 Flevoland

Provincies:

- 1 provincie Groningen
- 2 provincie Friesland
- 3 provincie Drenthe
- 4 provincie Overijssel
- 5 provincie Flevoland
- 6 provincie Gelderland
- 7 provincie Utrecht
- 8 provincie Noord-Holland
- 9 provincie Zuid-Holland
- 10 provincie Zeeland
- 11 provincie Noord-Brabant
- 12 provincie Limburg

Bijlage II: Een theoretische beschouwing van het duurmodel³⁹

In deze bijlage wordt een korte uiteenzetting gegeven van het gebruikte duurmodel: het exponentiële duurmodel. We zullen kort ingaan op hoe de loglikelihoodfunctie van het model is samengesteld. Daartoe introduceren wij eerst enige basisbegrippen uit de theorie. Voor een uitgebreide behandeling verwijzen wij naar Lancasters "Econometric analysis of transition data" (1990).

Enige basisbegrippen

Een centrale rol in duurmodellen speelt de uittredingskans, de kans om werk te vinden per oneindig kort tijdsinterval dt :

$$\lambda(t) \stackrel{\text{def}}{=} \lim_{dt \rightarrow 0} \frac{\Pr(t < t^* < t + dt | t^* > t)}{dt} = \lim_{dt \rightarrow 0} \frac{\Pr(t < t^* < t + dt)}{\Pr(t^* > t)dt} = \frac{f(t)}{1 - F(t)} \quad (1)$$

waarin:

$\lambda(t)$ = de uittredingskans op tijdstip t ;

t^* = de tijd die een werkzoekende arbeidsgehandicapte ingeschreven bij AI nodig heeft om een baan te vinden (de *voltooide* baanzoekduur);

$F(\cdot), f(\cdot)$ = de verdelingsfunctie en de dichtheidsfunctie van voltooide werkloosheidsduren;

en waarbij t zodanig is gedefinieerd dat tijdstip $t=0$ samenvalt met het moment dat de cliënt bij AI netto binnenstroomt. Voor arbeidsgehandicapten die bij AI staan ingeschreven maar (nog) geen baan hebben gevonden is t dus gelijk aan de *onvoltooide* baanzoekduur⁴⁰.

³⁹Deze bijlage is overeenkomstig naar bijlage 1 van Berkhout & Provoost (1994).

⁴⁰Deze onvoltooide baanzoekduur wordt op twee manieren berekend (zie paragraaf 2.3).

De uittredingskans $\lambda(t)$ beschrijft dus de kans dat de cliënt tussen t en $t+dt$ een baan vindt, en wel op voorwaarde dat hij/zij op tijdstip t nog geen baan heeft gevonden. Uit (1) kunnen de verdelings- en de dichtheidsfuncties van de tijdsduur die een werkzoekende arbeidsgehandicapte nodig heeft om een baan te vinden worden afgeleid:

$$F(t) = P(t^* < t) = 1 - \exp\left(-\int_0^t \lambda(s) ds\right) \quad (2)$$

$$f(t) = \lambda(t) \exp\left(-\int_0^t \lambda(s) ds\right) \quad (3)$$

zoals eenvoudig kan worden gecontroleerd is $f(t)/[1-F(t)]$ inderdaad gelijk aan $\lambda(t)$.

Het exponentiële duurmodel

In het exponentiële model wordt de uittredingskans $\lambda(t)$ onafhankelijk van t verondersteld. Dit betekent dat de uittredingskans gelijk is aan een positieve constante, ongeacht hoe lang de zoekduur voortduurt. Vergelijkingen (2) en (3) reduceren dan tot

$$F(t) = P(t^* < t) = 1 - \exp\left(-\int_0^t \lambda(s) ds\right) = 1 - \exp(-\lambda t) \quad (4)$$

$$f(t) = \lambda(t) \exp\left(-\int_0^t \lambda(s) ds\right) = \lambda \exp(-\lambda t) \quad (5)$$

In (4) en (5) zijn nu respectievelijk de verdelingsfunctie en de dichtheidsfunctie van de exponentiële verdeling te herkennen. De *overlevingsfunctie* is gedefinieerd als $1-F(t)$. Per definitie geldt nu dat de verwachte zoekduur voldoet aan:

$$E(t) = 1/\lambda \quad (6)$$

Wij veronderstellen nu dat alle geobserveerde cliënten uit de steekproef een van cliënt tot cliënt verschillende uittredingskans λ_i hebben en dat λ_i afhankelijk is van de persoonlijke kenmerken van de cliënt i . De gebruikelijk specificatie van λ_i is nu:

$$\lambda_i = \exp(x_i' \beta) \quad (7)$$

waarin x_i een vector van persoonlijke kenmerken van cliënt i vertegenwoordigt en de vector van bijbehorende coëfficiënten voorstelt. De oplossing van het model is een schatting voor deze vector. De functie $\exp(\cdot)$ wordt in deze specificatie gebruikt om λ_i positief te laten zijn. Bij het berekenen van de loglikelihoodfunctie zal dit bovendien een prettige keuze blijken te zijn.

De loglikelihoodfunctie

We beschikken in de steekproef over twee categorieën van zoekduren:

Categorie A: onvoltooide zoekduren; aangevende hoelang een cliënt ten minste heeft gezocht

Categorie B: voltooide zoekduren; precies aangevende hoelang een cliënt heeft gezocht.

Laat T de stochast van de zoekduur zijn en volgens (4) en (5) exponentieel verdeeld zijn. Laat t_i de waargenomen zoekduur zijn van cliënt i . Dan is de bijdrage aan de loglikelihoodfunctie van persoon i :

$$L_i = P(T > t_i) = 1 - F(t_i) = \exp(-\lambda_i t_i) \quad \text{als } i \in A \quad (8)$$

$$\log L_i = -\lambda_i t_i \quad \text{als } i \in A \quad (9)$$

$$L_i = f(t_i) = \lambda \exp(-\lambda_i t_i) \quad \text{als } i \in B \quad (10)$$

$$\log L_i = \log \lambda_i - \lambda_i t_i \quad \text{als } i \in B \quad (11)$$

De loglikelihood voor het exponentiële duurmodel voor de gehele steekproef luidt nu:

$$\log L = \sum_{i \in A} (-\lambda_i t_i) + \sum_{i \in B} (\log \lambda_i - \lambda_i t_i) \quad (14)$$

waarbij:

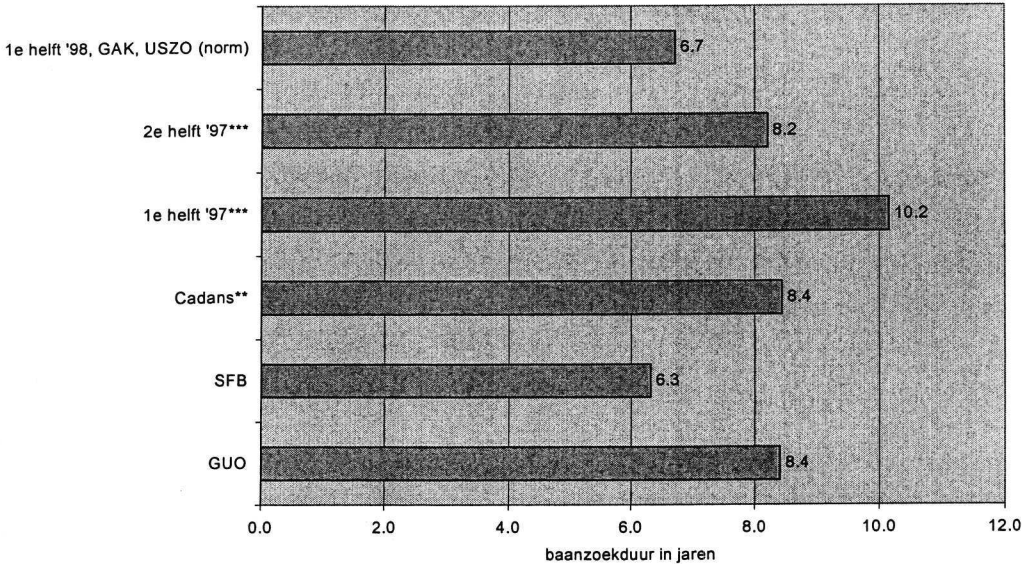
$$\lambda_i = \exp(x_i' \beta) \quad (15)$$

Maximalisatie van deze functie naar de vector β levert ons de schatting van de coëfficiënten van het model.

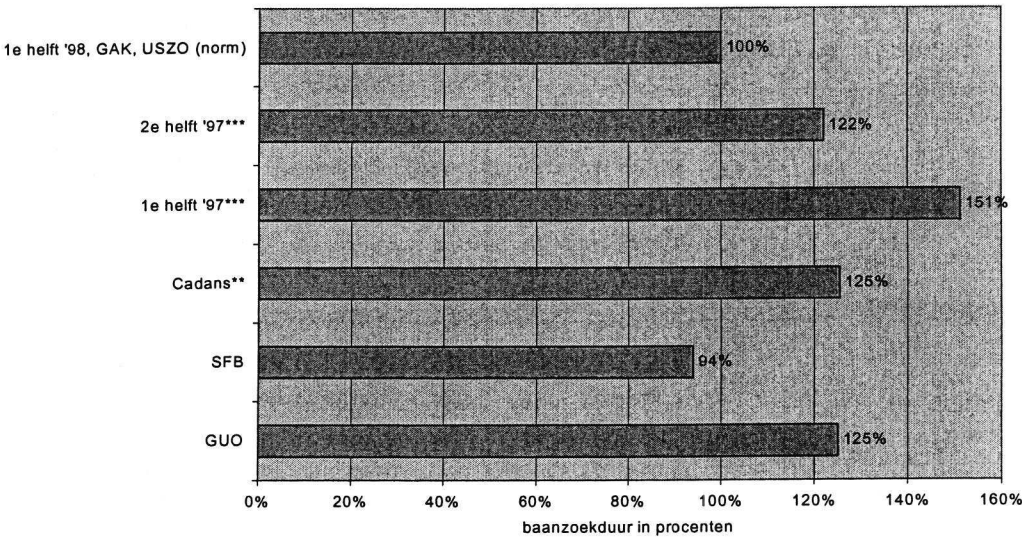
Bijlage III: Figuren baanzoekduur ten opzichte van normob- servatie

Figuur III.1: de invloed van het moment en de manier van instroom op de baanzoekduur^{41,42}.

A.

B.

⁴¹ Indien er geen * achter de variabelennaam staat, is de invloed van de variabele op de baanzoekduur niet significant verschillend ten opzichte van de normobservatie, anders geldt:

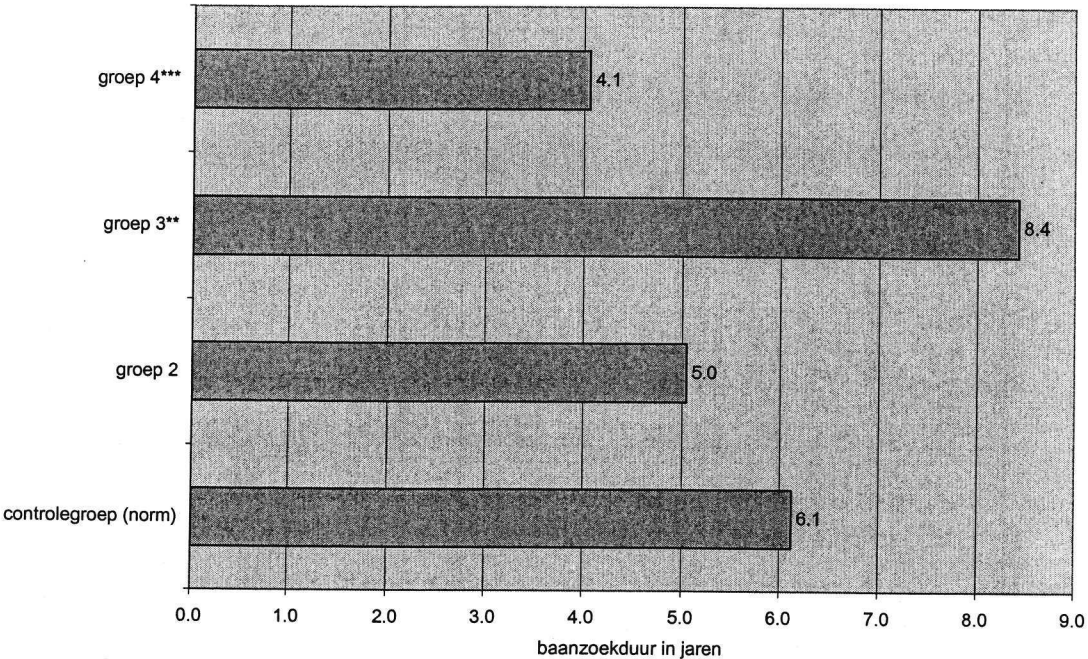
* variabele heeft significante invloed op baanzoekduur bij een significantieniveau van 10%

** variabele heeft significante invloed op baanzoekduur bij een significantieniveau van 5%

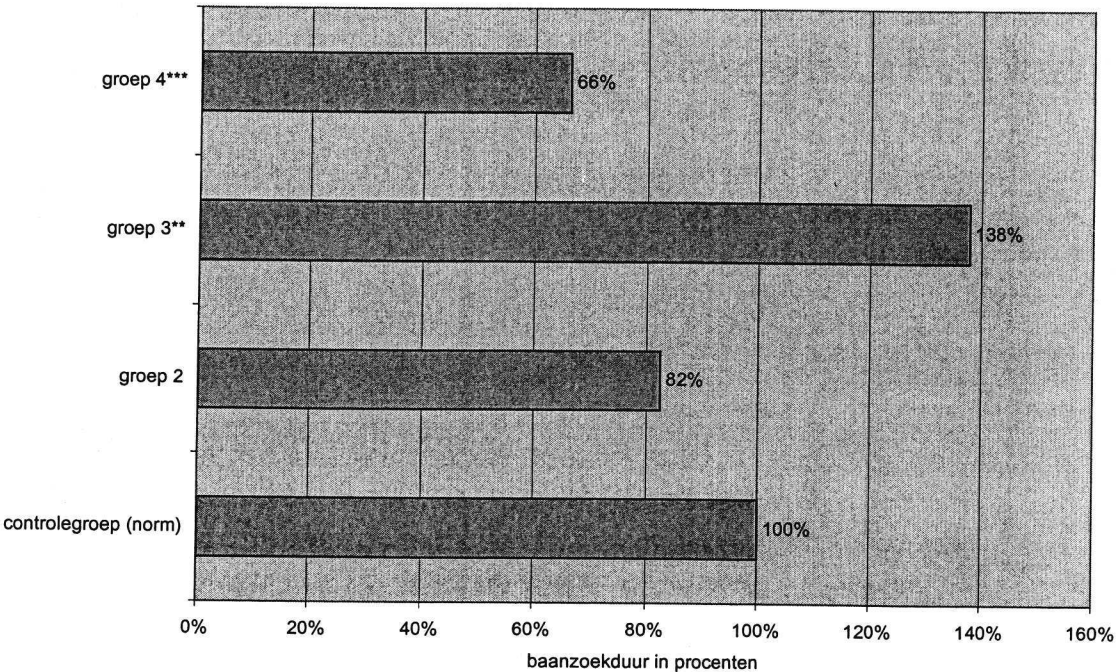
*** variabele heeft significante invloed op baanzoekduur bij een significantieniveau van 1%

⁴² Deze invloed wordt in alle figuren gemeten ten opzichte van de gemiddelde baanzoekduur van de normobservatie.

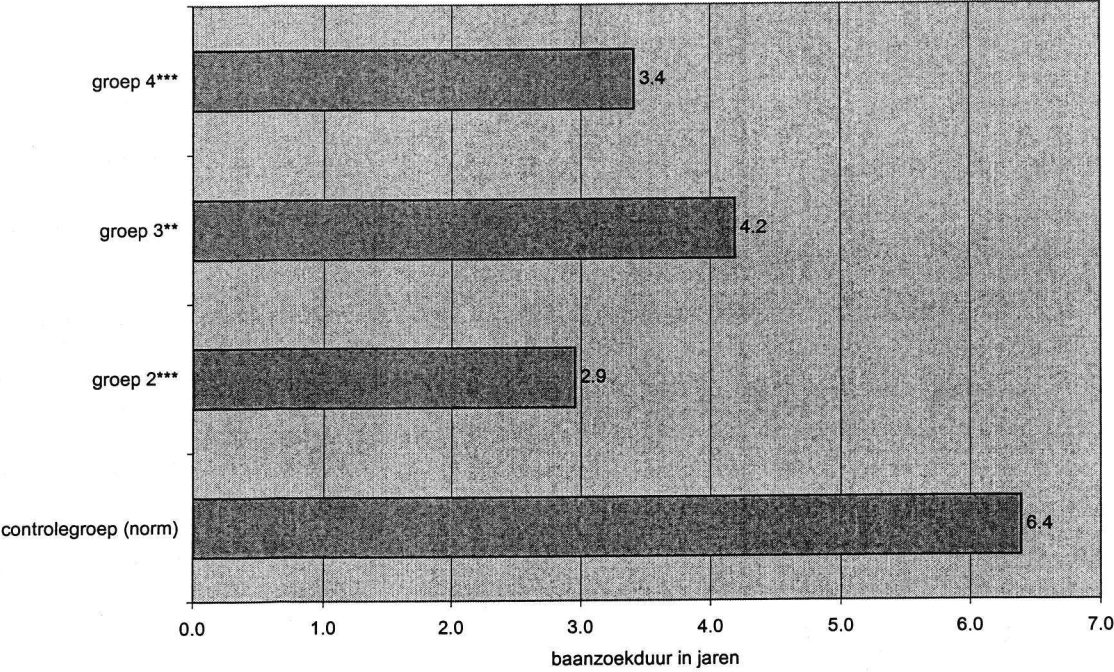
Figuur III.2: Het totaaleffect van het product op de baanzoekduur
A.

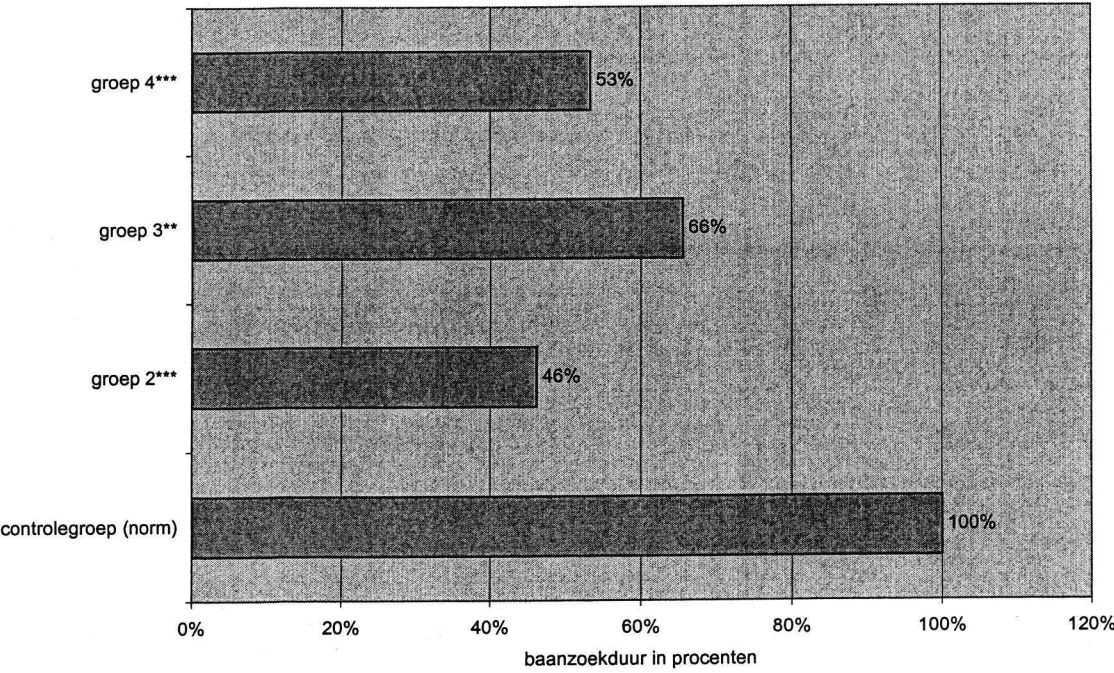
B.

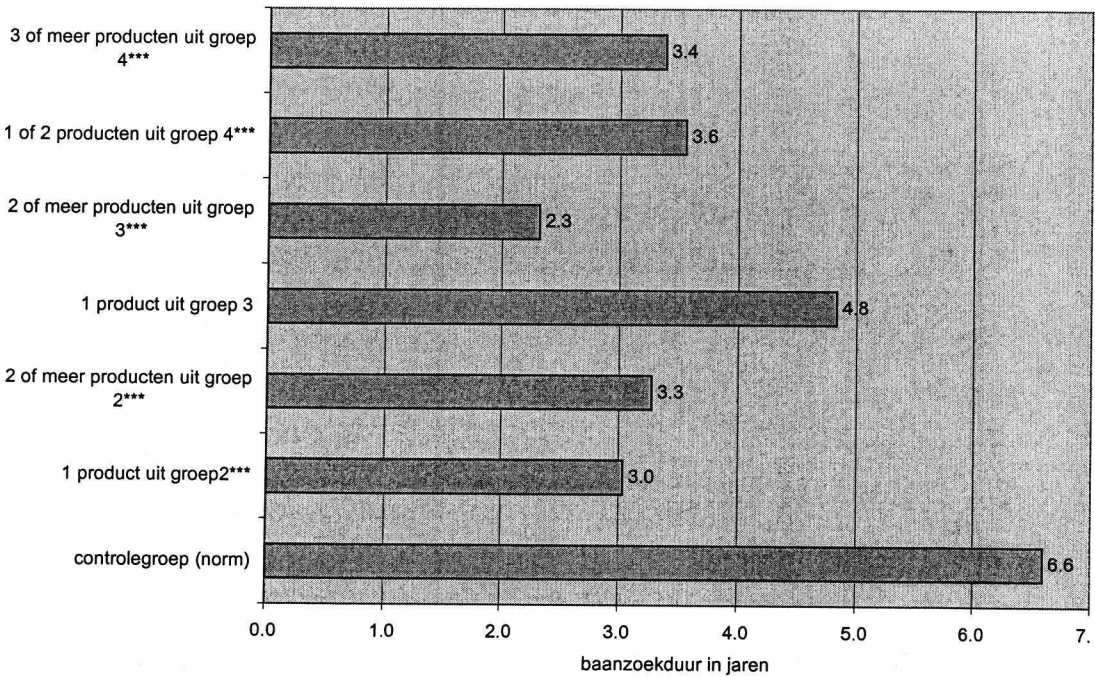
Figuur III.3: Het producteffect van het product op de baanzoekduur
A.

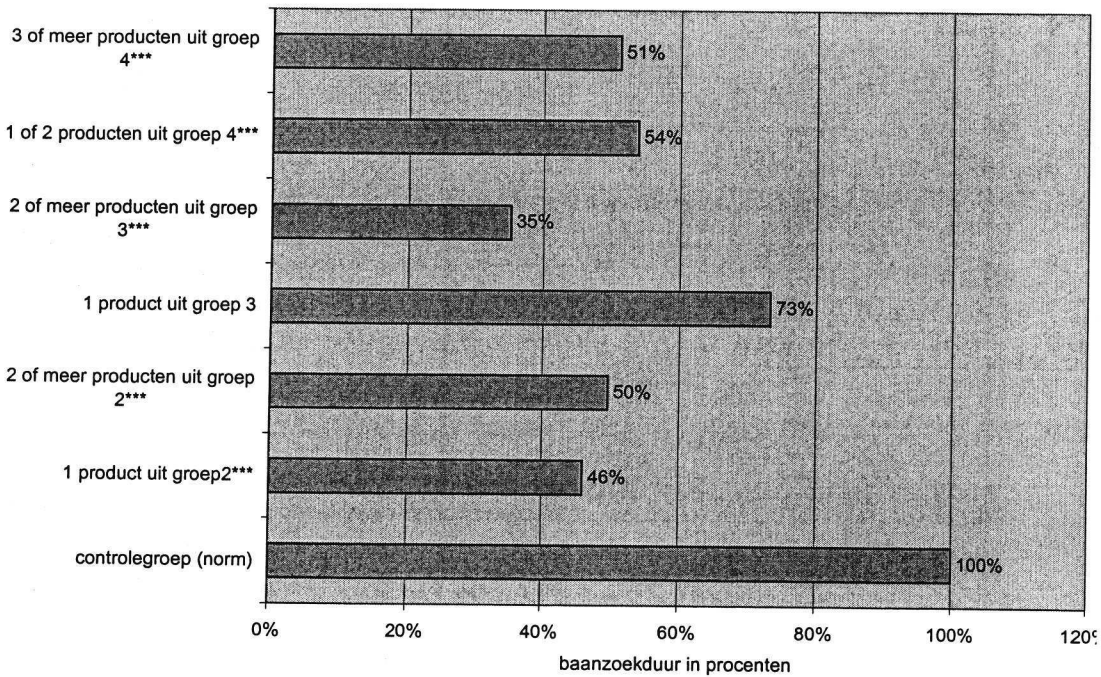
B.

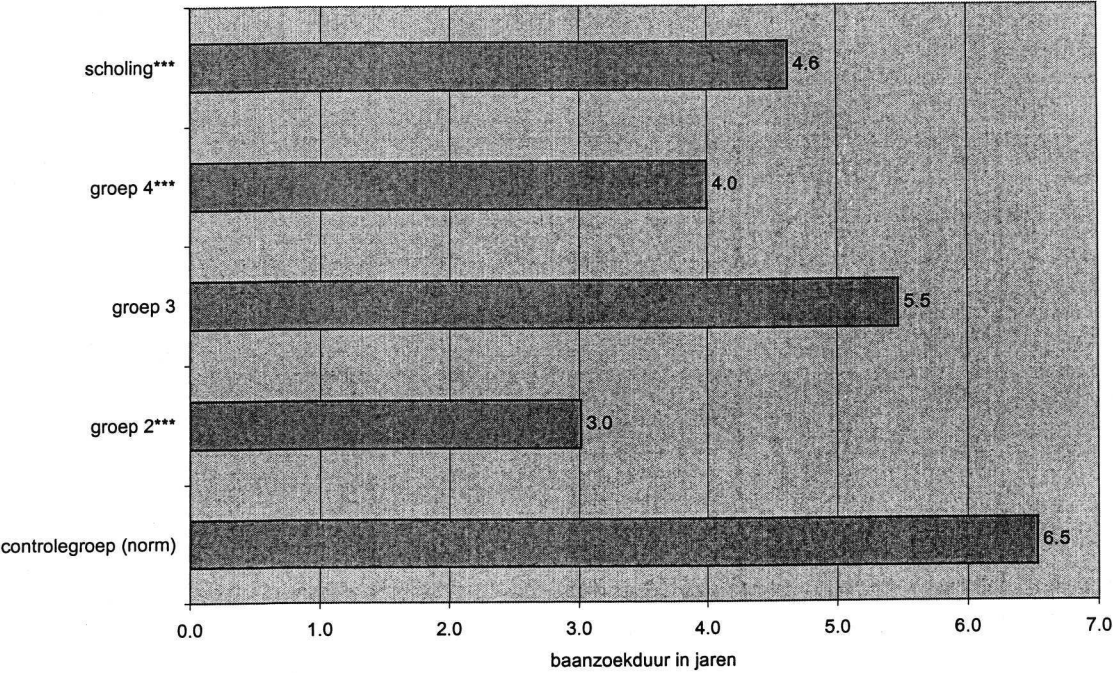
Figuur III.4: De invloed van het aantal producten op de baanzoekduur
A.

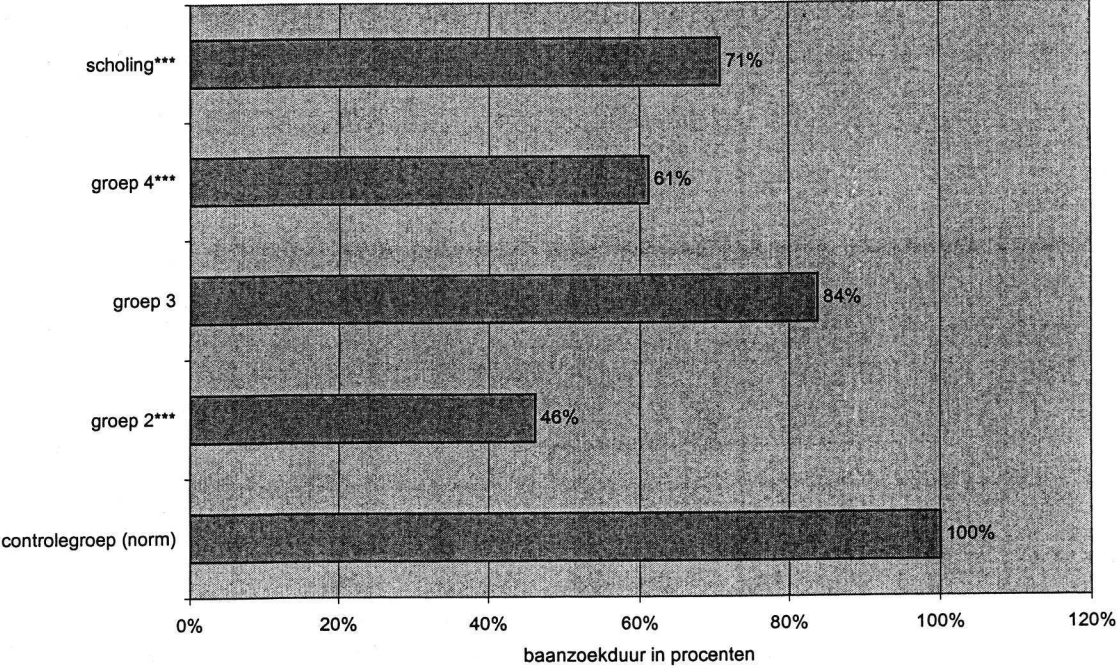
B.

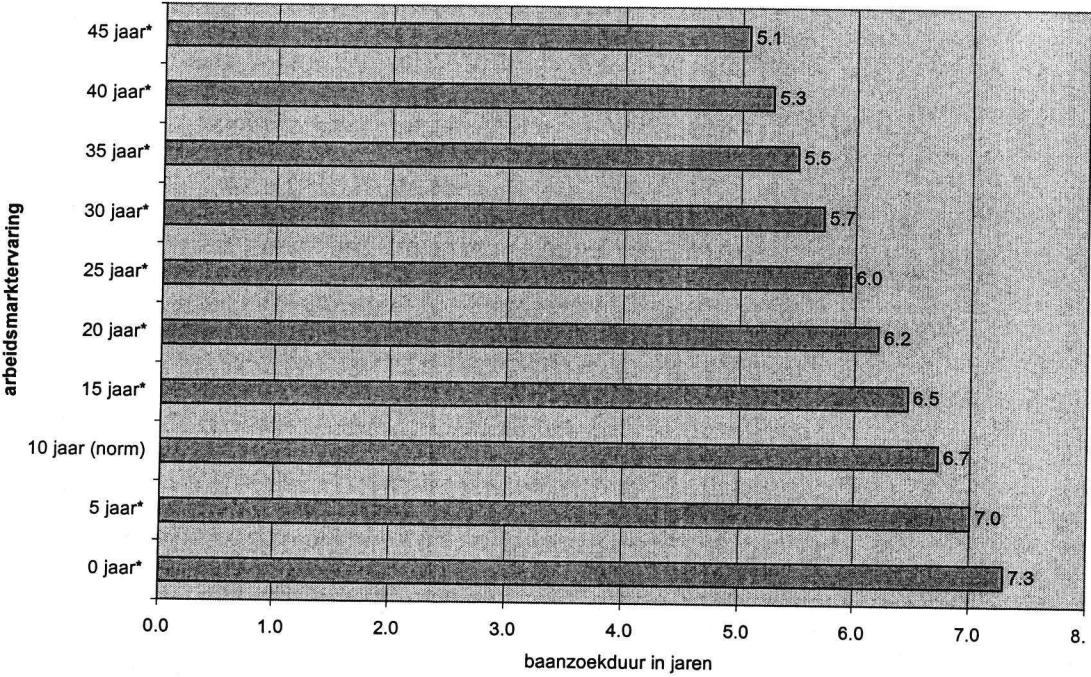
Figuur III.5: De invloed van een scholingsproduct op de baanzoekduur
A.

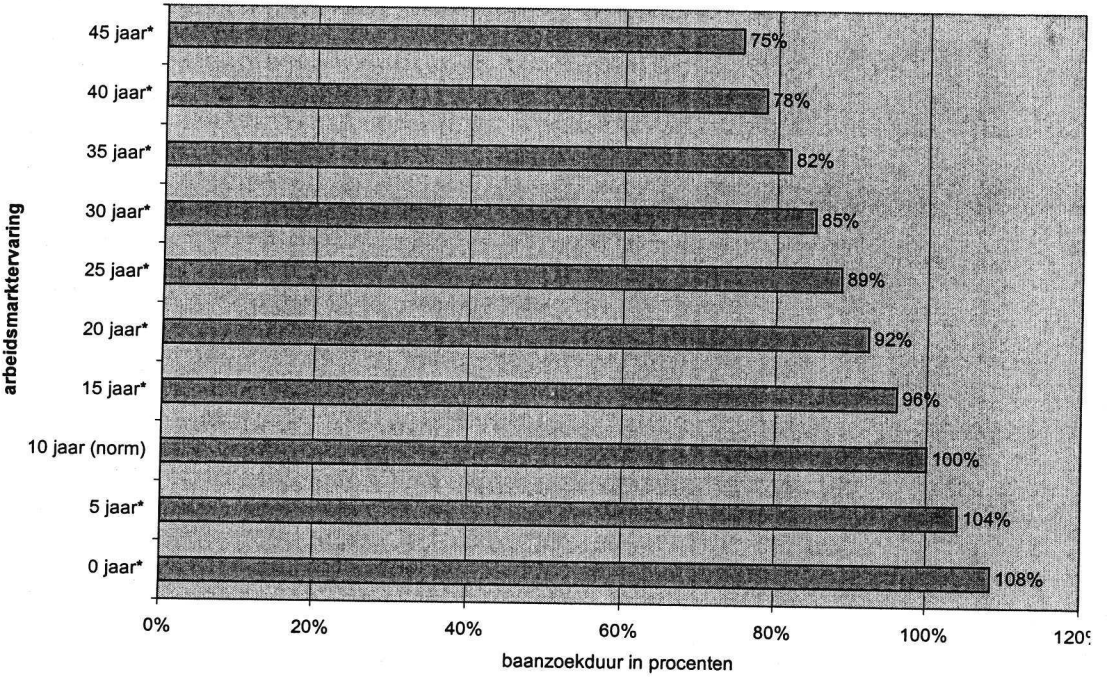
B.

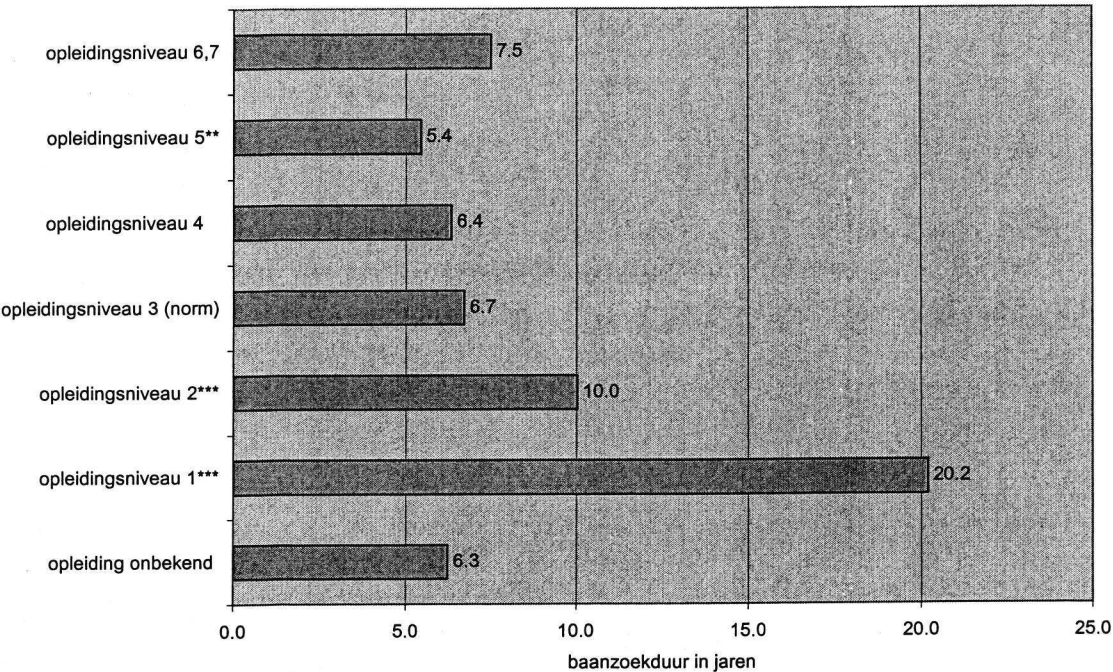
Figuur III.6: De invloed van de arbeidsmarktervaring op de baanzoekduur.
A.

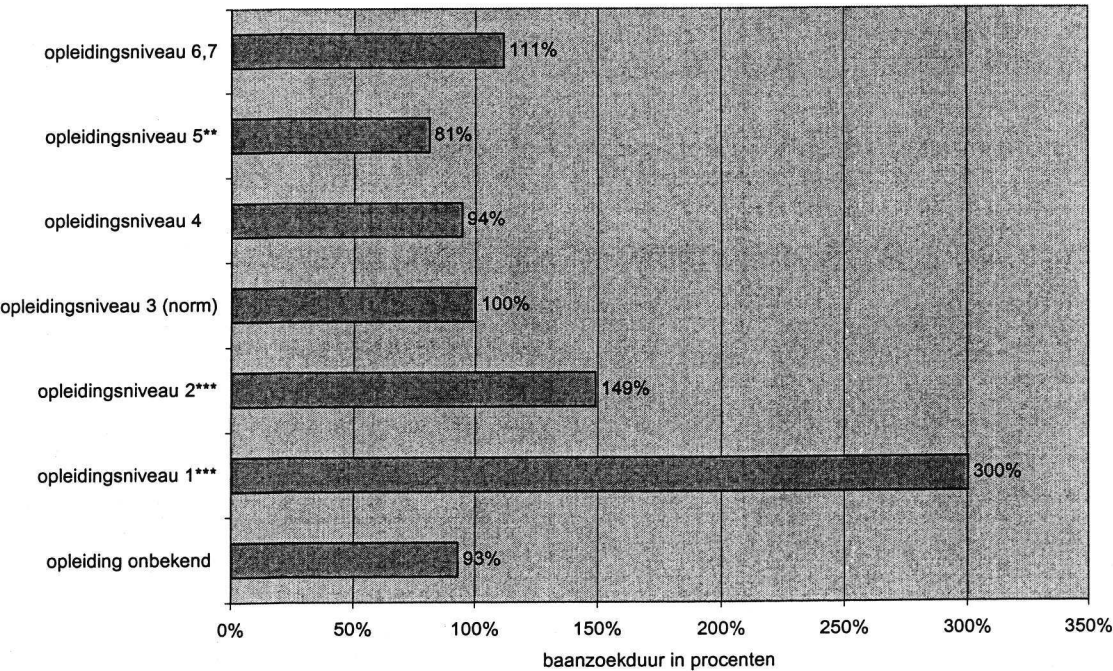
B.

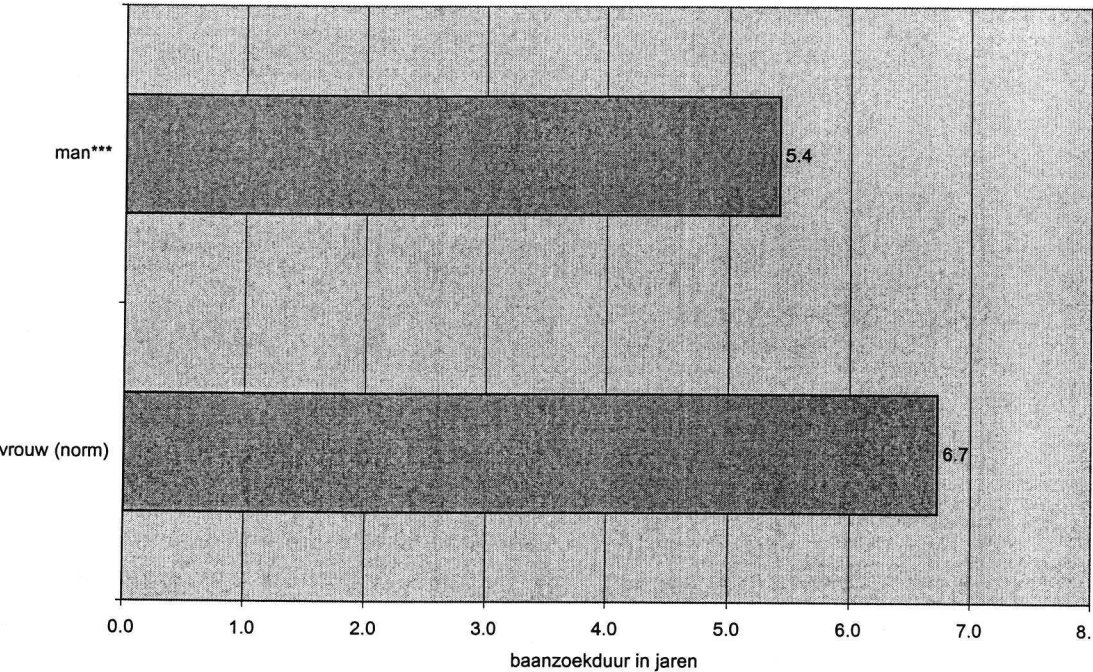
Figuur III.7: De invloed van het opleidingsniveau op de baanzoekduur
A.

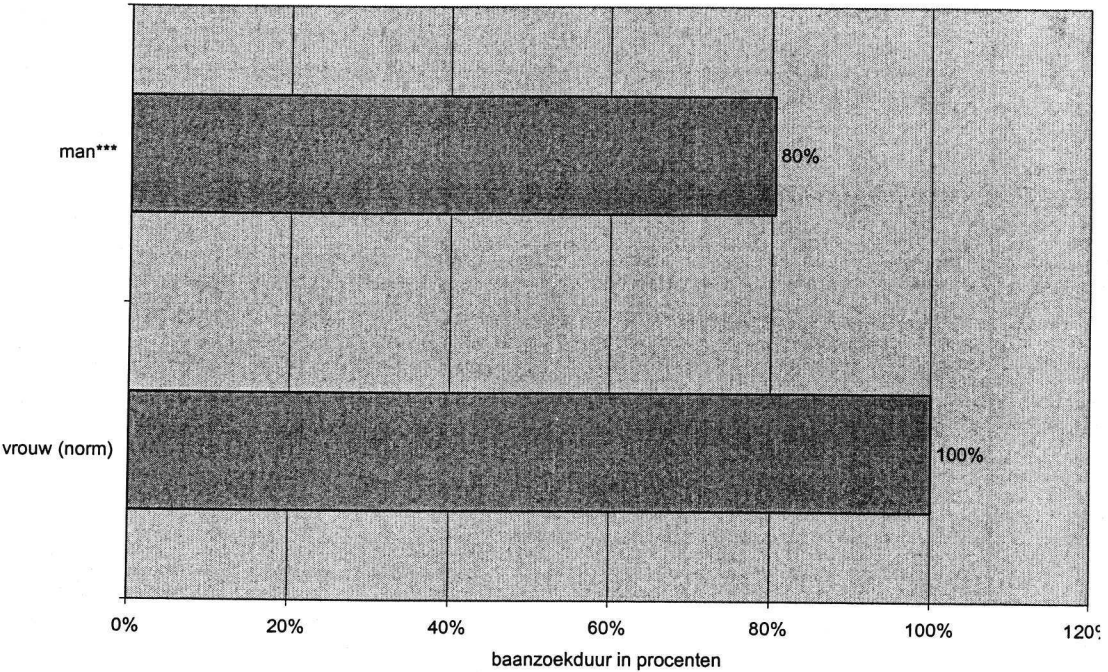
B.

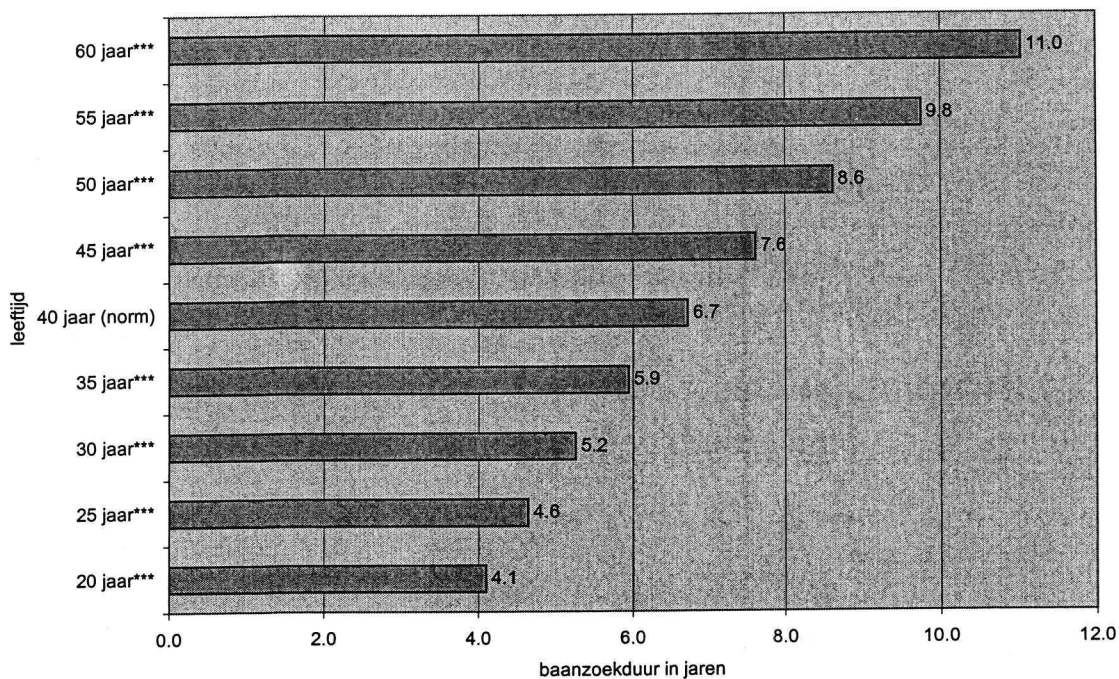
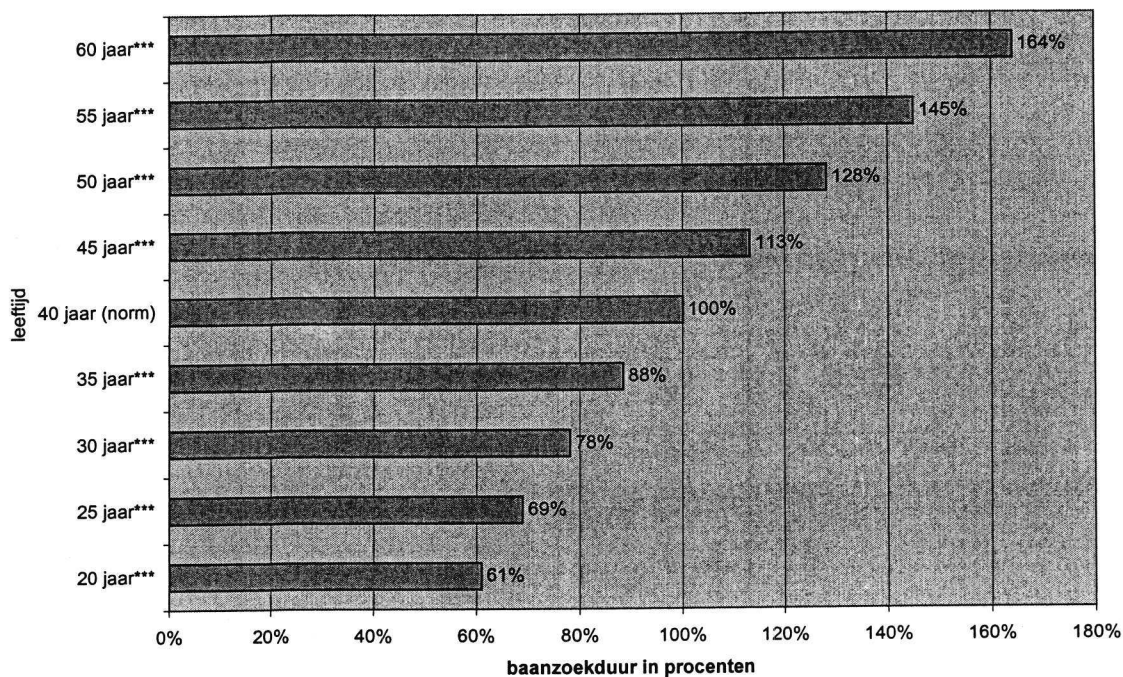

Figuur III.8: de invloed van het geslacht op de baanzoekduur
A.

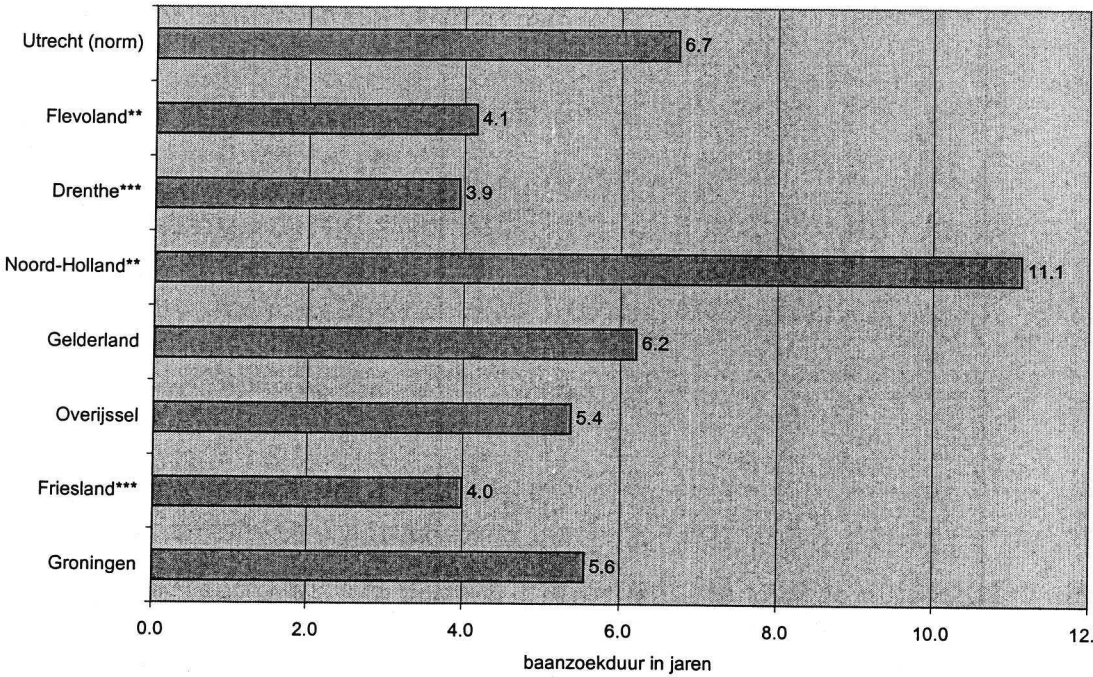
B.

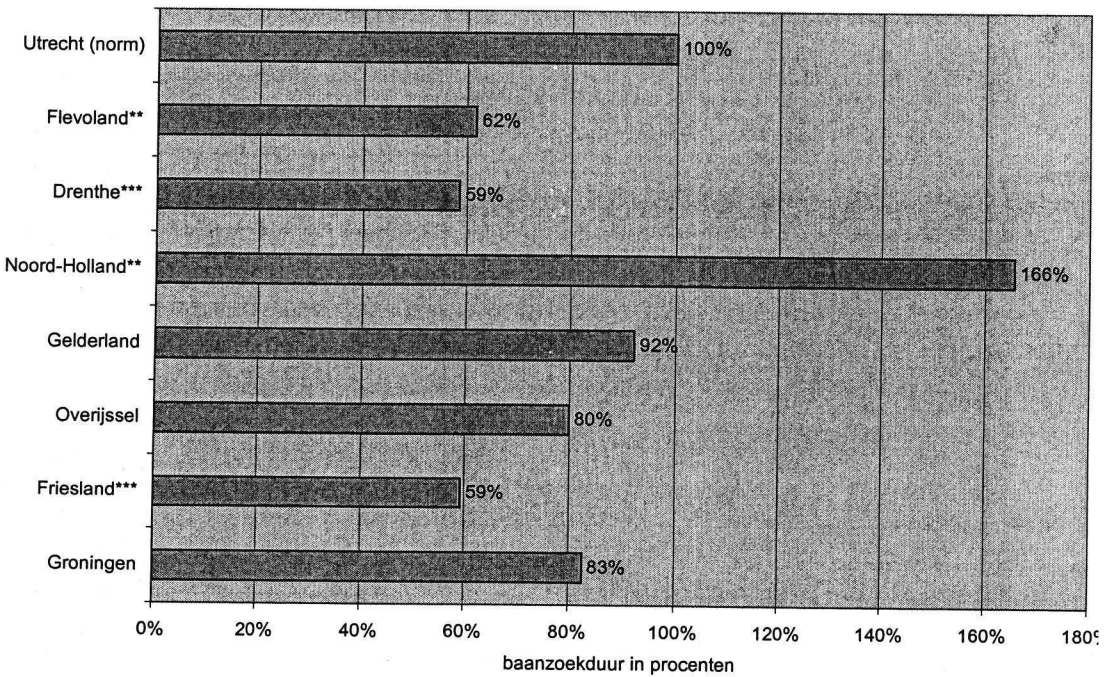
Figuur III.9: de invloed van de leeftijd op de baanzoekduur**A.****B.**

Figuur III.10: de invloed van de woonregio op de baanzoekduur.

A.

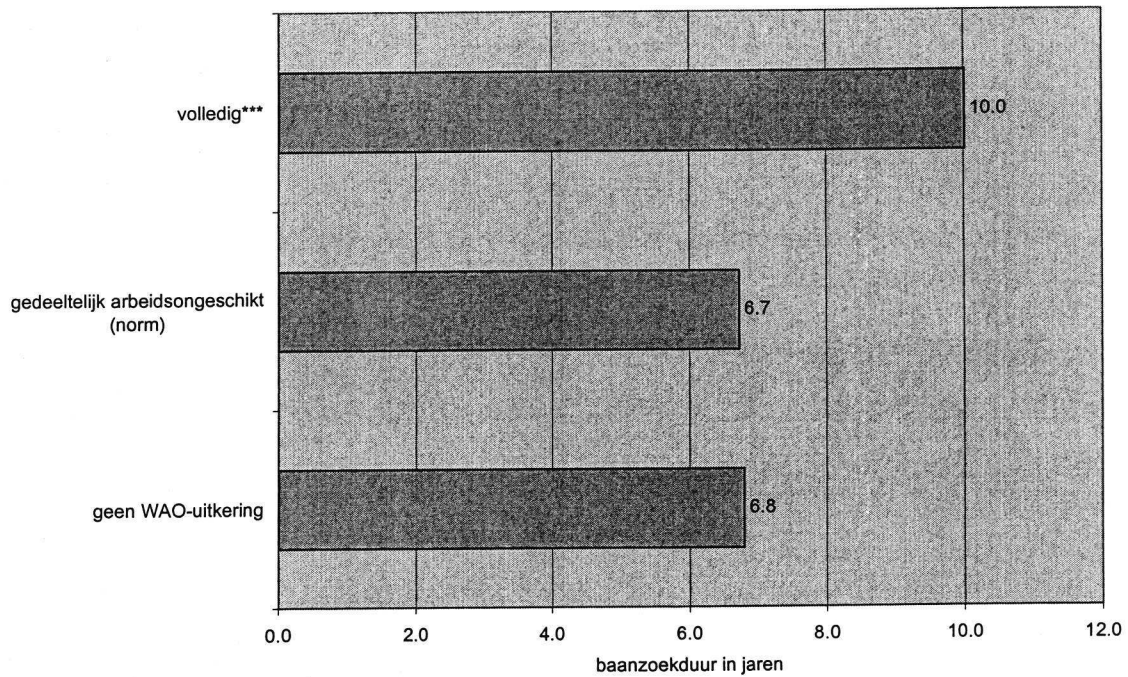

B.

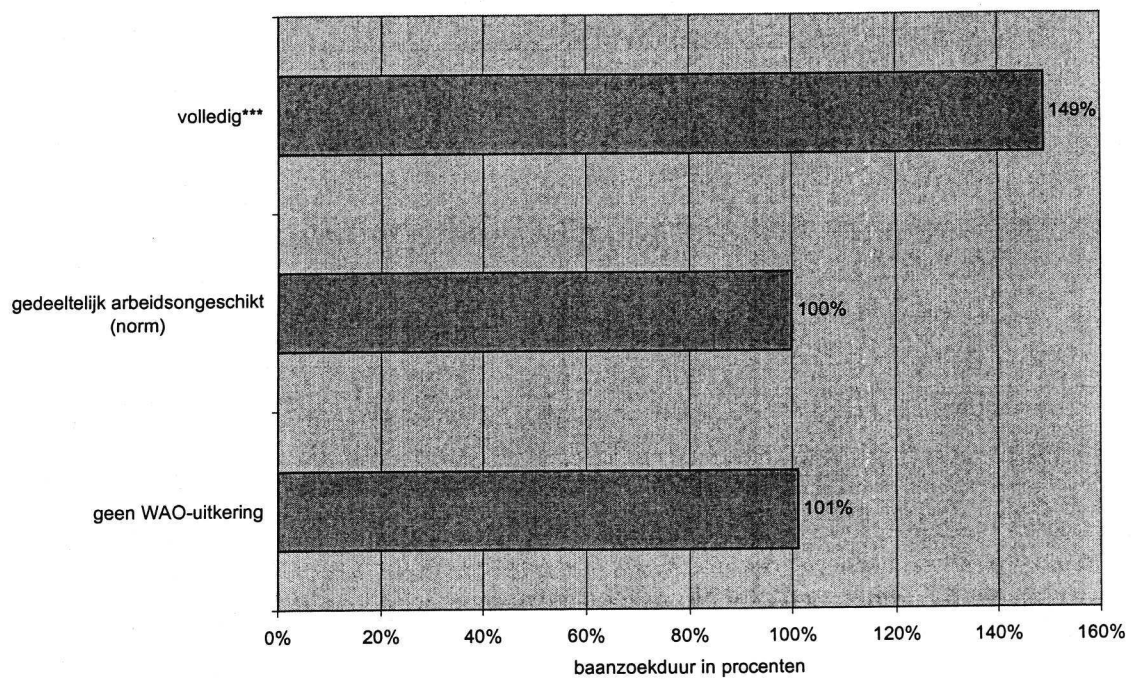

Figuur III.11: de invloed van de mate van arbeidsongeschiktheid op de baanzoekduur

A.

B.

Bijlage IV: de uitkomsten van de modellen

Model A: productgroepen uitgesplitst naar aantal producten, en scholing en intensiteitmaatstaf van scholing opgenomen.

Variabelennaam	geschatte parameter	standaardafwijking	t-toets
Constante	6.89575391	0.269252	0.0001
1 product uit groep2	-0.7777701	0.155907	0.0001
2 of meer producten uit groep 2	-0.6987068	0.192103	0.0003
1 product uit groep 3	-0.0840896	0.210051	0.6889
2 of meer producten uit groep 3	-0.7491521	0.277518	0.0069
1 of 2 producten uit groep 4	-0.4947351	0.150294	0.001
3 of meer producten uit groep 4	-0.4959179	0.176202	0.0049
Scholing	-0.3313548	0.119278	0.0055
intensieve scholing	0.33059576	0.116443	0.0045
intensieve bemiddeling	0.68184939	0.134596	0.0001
intensieve kwalificatie	0.86525243	0.218429	0.0001
intensieve bemiddeling & kwalificatie	0.31082636	0.125821	0.0135
Leeftijd	0.02477377	0.004573	0.0001
Geslacht	-0.2174377	0.07196	0.0025
geen WAO-uitkering	0.01096945	0.071131	0.8774
volledig arbeidsongeschikt	0.39799547	0.100746	0.0001
uit provincie Groningen	-0.1914249	0.204307	0.3488
uit provincie Friesland	-0.5234715	0.199148	0.0086
uit provincie Overijssel	-0.2239635	0.19854	0.2593
uit provincie Gelderland	-0.0815458	0.198092	0.6806
uit provincie Noord-Holland	0.50469803	0.201684	0.0123
uit provincie Drenthe	-0.5350863	0.197392	0.0067
uit provincie Flevoland	-0.4830897	0.221404	0.0291
uit overige provincies	6.71320788	1.016355	0.0001
instroom 1e helft 1997	0.4126468	0.09455	0.0001
instroom 2e helft 1997	0.19954011	0.072273	0.0058
opleiding onbekend	-0.0727389	0.220807	0.7418
opleidingsniveau 1	1.09972921	0.357341	0.0021
opleidingsniveau 2	0.39910471	0.119099	0.0008
opleidingsniveau 4	-0.0569168	0.077433	0.4623
opleidingsniveau 5	-0.212027	0.106165	0.0458
opleidingsniveau 6	0.10870188	0.184697	0.5562
arbeidsmarktervaring	-0.0081054	0.004159	0.0513
GUO	0.22339967	0.209121	0.2854
SFB	-0.0617011	0.128087	0.63
Cadans	0.22685288	0.099745	0.0229

Model B: het totaaleffect van het product

Variabelennaam	geschatte parameter	standaardafwijking	t-toets
Constante	6.79497243	0.268548	0.0001
groep 2 (bemiddeling)	-0.193716	0.119096	0.1038
groep 3 (kwalificatie)	0.32032665	0.143091	0.0252
groep 4 (bemid. & kwalific.)	-0.4109764	0.118946	0.0005
Leeftijd	0.02482696	0.004549	0.0001
Geslacht	-0.2570544	0.071768	0.0003
geen WAO-uitkering	0.01169147	0.07117	0.8695
volledig arbeidsongeschikt	0.38489466	0.100586	0.0001
uit provincie Groningen	-0.0947934	0.203112	0.6407
uit provincie Friesland	-0.40116	0.197535	0.0423
uit provincie Overijssel	-0.1388994	0.197347	0.4815
uit provincie Gelderland	0.01792898	0.196753	0.9274
uit provincie Noord-Holland	0.55359528	0.200812	0.0058
uit provincie Drenthe	-0.4619251	0.196215	0.0186
uit provincie Flevoland	-0.3886789	0.22015	0.0775
uit overige provincies	6.77466214	1.016152	0.0001
instroom 1e helft 1997	0.55076896	0.08998	0.0001
instroom 2e helft 1997	0.30361822	0.069263	0.0001
opleiding onbekend	-0.0540525	0.220682	0.8065
opleidingsniveau 1	1.10444472	0.357353	0.002
opleidingsniveau 2	0.40983526	0.118834	0.0006
opleidingsniveau 4	-0.0590141	0.077294	0.4452
opleidingsniveau 5	-0.2398944	0.105982	0.0236
opleidingsniveau 6	0.07325236	0.184533	0.6914
Arbeidsmarktervaring	-0.0076802	0.004138	0.0635
GUO	0.2119354	0.208015	0.3083
SFB	-0.0390878	0.127461	0.7591
Cadans	0.21728687	0.098604	0.0276

Model C: tijdseffect en producteffect apart opgenomen.

variabelennaam	geschatte parameter	standaardafwijking	t-toets
Constante	6.84066386	0.268635	0.0001
groep 2 (bemiddeling)	-0.7726485	0.155862	0.0001
groep 3 (kwalificatie)	-0.4218629	0.18481	0.0224
groep 4 (bemid.& kwalific.)	-0.6278705	0.136601	0.0001
intensieve bemiddeling	0.70749167	0.128456	0.0001
intensieve kwalificatie	1.0569275	0.19633	0.0001
intensieve bemid.& kwalific.	0.3515469	0.105898	0.0009
Leeftijd	0.02487499	0.00456	0.0001
Geslacht	-0.2241595	0.071931	0.0018
geen WAO-uitkering	0.00938091	0.071144	0.8951
volledig arbeidsongeschikt	0.3964142	0.100752	0.0001
uit provincie Groningen	-0.1374168	0.203488	0.4995
uit provincie Friesland	-0.4612564	0.19797	0.0198
uit provincie Overijssel	-0.1866569	0.198009	0.3459
uit provincie Gelderland	-0.0349014	0.197138	0.8595
uit provincie Noord-Holland	0.5404094	0.201313	0.0073
uit provincie Drenthe	-0.4961216	0.196442	0.0116
uit provincie Flevoland	-0.4258614	0.220513	0.0535
uit overige provincies	6.75910807	1.016224	0.0001
instroom 1e helft 1997	0.43155474	0.092319	0.0001
instroom 2e helft 1997	0.21149107	0.070776	0.0028
opleiding onbekend	-0.0548007	0.220556	0.8038
opleidingsniveau 1	1.09457341	0.357352	0.0022
opleidingsniveau 2	0.41776078	0.11882	0.0004
opleidingsniveau 4	-0.0561873	0.077283	0.4672
opleidingsniveau 5	-0.2044514	0.106017	0.0538
opleidingsniveau 6	0.09310856	0.184618	0.614
arbeidsmarktervaring	-0.0081465	0.004163	0.0504
GUO	0.24848475	0.208268	0.2328
SFB	-0.0537454	0.127737	0.6739
Cadans	0.24606942	0.098997	0.0129

Model D: productgroepen uitgesplitst naar aantal producten

Variabelennaam	geschatte parameter	standaardafwijking	t-toets
Constante	6.88041658	0.269114	0.0001
1 product uit groep 2	-0.7763051	0.155898	0.0001
2 of meer producten uit groep 2	-0.7014887	0.192124	0.0003
1 product uit groep 3	-0.3115632	0.190597	0.1021
2 of meer producten uit groep 3	-1.0445411	0.258488	0.0001
1 of 2 producten uit groep 4	-0.6196711	0.137889	0.0001
3 of meer producten uit groep 4	-0.6697222	0.162747	0.0001
intensieve bemiddeling	0.67861266	0.1346	0.0001
intensieve kwalificatie	1.08733016	0.196778	0.0001
intensieve bemid.& kwalif.	0.37383788	0.114182	0.0011
Leeftijd	0.02467996	0.00457	0.0001
Geslacht	-0.2255528	0.071943	0.0017
geen WAO-uitkering	0.01127862	0.07116	0.8741
volledig arbeidsongeschikt	0.39916285	0.100783	0.0001
uit provincie Groningen	-0.1706794	0.204137	0.4031
uit provincie Friesland	-0.4878378	0.198531	0.014
uit provincie Overijssel	-0.2118061	0.198369	0.2856
uit provincie Gelderland	-0.0678959	0.197981	0.7316
uit provincie Noord-Holland	0.51599414	0.201602	0.0105
uit provincie Drenthe	-0.5293848	0.19723	0.0073
uit provincie Flevoland	-0.464717	0.22116	0.0356
uit overige provincies	6.72759227	1.016334	0.0001
instroom 1e helft 1997	0.42548984	0.094531	0.0001
instroom 2e helft 1997	0.2068384	0.072301	0.0042
opleiding onbekend	-0.0576198	0.220585	0.7939
opleidingsniveau 1	1.09252407	0.357359	0.0022
opleidingsniveau 2	0.41305158	0.118865	0.0005
opleidingsniveau 4	-0.0554864	0.077349	0.4732
opleidingsniveau 5	-0.2024153	0.106085	0.0564
opleidingsniveau 6	0.10339485	0.184696	0.5756
arbeidsmarktervaring	-0.0080659	0.004166	0.0528
GUO	0.23897781	0.209027	0.2529
SFB	-0.0597137	0.128081	0.6411
Cadans	0.23852817	0.099657	0.0167

Model E: product scholing en intensiteitmaatstaf van scholing opgenomen.

variabelennaam	geschatte parameter	standaardafwijking	t-toets
constante	6.85665846	0.26868	0.0001
groep 2 (bemiddeling)	-0.7750031	0.155877	0.0001
groep 3 (kwalificatie)	-0.17727	0.204918	0.387
groep 4 (bemid.& kwalif.)	-0.4908151	0.149517	0.001
intensieve bemiddeling	0.71122571	0.128474	0.0001
intensieve kwalificatie	0.811705	0.218434	0.0002
intensieve bemid.& kwalif.	0.29809525	0.115455	0.0098
scholing	-0.3440802	0.118619	0.0037
intensieve scholing	0.36078039	0.115056	0.0017
leeftijd	0.02502548	0.004562	0.0001
geslacht	-0.215491	0.071918	0.0027
geen WAO-uitkering	0.00916872	0.07112	0.8974
volledig arbeidsongeschikt	0.39599599	0.100711	0.0001
uit provincie Groningen	-0.1611656	0.203683	0.4288
uit provincie Friesland	-0.4959598	0.198531	0.0125
uit provincie Overijssel	-0.2019736	0.19821	0.3082
uit provincie Gelderland	-0.0534024	0.197256	0.7866
uit provincie Noord-Holland	0.52801728	0.201386	0.0087
uit provincie Drenthe	-0.5028149	0.196619	0.0105
uit provincie Flevoland	-0.4497632	0.220769	0.0416
uit overige provincies	6.74017307	1.01625	0.0001
instroom 1e helft 1997	0.42277179	0.092303	0.0001
instroom 2e helft 1997	0.20641952	0.070727	0.0035
opleiding onbekend	-0.0688453	0.220778	0.7552
opleidingsniveau 1	1.10099794	0.357329	0.0021
opleidingsniveau 2	0.40183085	0.119069	0.0007
opleidingsniveau 4	-0.0593397	0.077378	0.4432
opleidingsniveau 5	-0.2163896	0.106115	0.0414
opleidingsniveau 6	0.10019752	0.184628	0.5873
arbeidsmarktervaring	-0.0080986	0.004156	0.0513
GUO	0.22486641	0.208436	0.2807
SFB	-0.0615142	0.127763	0.6302
Cadans	0.22847568	0.099117	0.0212

Literatuur

Berkhout, drs. P.H.G., en J.C. Provoost *Schoolverlaters op zoek naar een baan, een duuranalyse*, SEO, Amsterdam, augustus 1994.

Kok, L., A. Hoen, M. Stafleu (1998) *Nulmeting niveau van de dienstverlening GAK-AI en Arbeidsvoorziening*, Werkdocument nr. 76, Den Haag: IOO bv.

Lancaster, T. (1990), *The econometric analysis of transition data*, Cambridge University Press, 1990.

Miljoenennota 2000, vergaderjaar 1999-2000.

OECD (1993), *Employment Outlook July 1993*, Organisation for Economic Co-operation and Development, Parijs.

Vos, E.L. de, A.M. Hazelnet en C.W.J. Wevers (1999), 'Methode ontwikkeling voor evaluatie van reïntegratie-instrumenten', TNO-Arbeid, rapport 2500813/5990326.